

Datum
14.4.2026

1 (2)

Diarienummer
1538/03.04.04.04.22/2025 m.fl.

OFFENTLIG KUNGÖRELSE

Besvär över beslut enligt vattenlagen och miljöskyddslagen

Enligt 15 kapitlet 3 § i vattenlagen ska Vasa förvaltningsdomstol genom offentlig kungörelse med iakttagande av 62 a § i förvaltningslagen delge besvär över beslut som tillståndsmyndigheten, den statliga tillsynsmyndigheten eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten har meddelat med stöd av vattenlag samt över beslut som har meddelats vid en dikningsförrättning. Information om kungörelsen ska med iakttagande av 108 § i kommunallagen publiceras i kommunerna inom det område som påverkas av projektet.

Publiceringsdag för kungörelsen på webbplatsen av Vasa förvaltningsdomstol

14.4.2026

Delfäendedag för besvären

Enligt 62 a § 3 momentet i förvaltningslagen anses delfäendet ha skett den sjunde dagen efter publiceringstidpunkten för kungörelsen.

Delfäendedagen för besvären är 21.4.2026.

Ärende

Till Vasa förvaltningsdomstol har inlämnats 2 besvär över beslut av Regionförvaltningsverket i Södra Finland 29.10.2025 nr 326/2025 (Fisksodling i nätkassar i Gustavs Isokari havsområde, samt tillstånd för inledande och förberedelser av verksamhet, Gustavs).

Tillgänglighållande av en besvärshandlingarna

Denna kungörelse och besvären hålls tillgängliga på webbplatsen av Vasa förvaltningsdomstol (<https://tuomioistuimet.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/sv/index/forvaltningsdomstolenskungorelser/offentligakungorelser/omgallerbesvar.html>) under tiden 14.4.2026-12.5.2026. På webbplatsen av förvaltningsdomstolen finns besvären utan bilagor. Information om kungörelsen ska publiceras i Gustavs kommun, Brändö kommun och i staden Nystad.

Enligt 62 b § i förvaltningslagen publiceras uppgifterna i en offentlig kungörelse och den kungjorda handlingen om inte något annat följer av sekretessbestämmelserna. I fråga om personuppgifter publiceras dock endast sådana personuppgifter som är nödvändiga för tillgången till information.

Tillfälle att avge bemötande

Vasa förvaltningsdomstol ger de parter som ärendet särskilt berör tillfälle att avge bemötande. Eventuella bemötandet ska inlämnas till Vasa förvaltningsdomstol **senast 12.5.2026**. Tillståndssökanden samt myndigheter ges skilt tillfälle att avge bemötande.

Av bemötandet ska framgå namnet på den som avger bemötandet, postadress, telefonnummer och eventuell e-postadress. Av bemötandet ska även framgå ärendets första diarienummer 1538/2025.

Delägare av en fastighet ombeds informera även eventuella övriga ägare och innehavare av fastigheten om denna kungörelse.

VASA FÖRVALTNINGSDOMSTOL

Domstolens kontaktuppgifter

Vasa förvaltningsdomstol
Korsholmsplanaden 43, 4 vån. (PB 204), 65101 Vasa
E-post: vaasa.hao@oikeus.fi
Telefonnummer: 029 56 42780

Förvaltnings- och specialdomstolarnas e-tjänst:
<https://asiointi.oikeus.fi/sv/hallintotuomioistuimet#/>

Uppgifter gällande behandlingen av personuppgifter och dataskydd finns:
tillgängliga på <https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/sv/>

**Besvär 1,
svensk översättning**

Vasa förvaltningsdomstol

Ärende

Forststyrelsens besvär över miljötillståndsbeslut från Regionförvaltningsverket i Södra Finland samt beslut om tillstånd att inleda verksamhet och beslut om tillstånd till förberedelser gällande fiskodling i nätbassänger i havet i Enskärs havsområde i Gustavs

Beslut som överklagas

Regionförvaltningsverket i Södra Finlands (nedan "RFV") miljötillståndsbeslut 29.10.2025 (326/2025, 39947/2024) Fiskodling i nätbassänger i havet i Enskärs havsområde i Gustavs samt tillstånd att inleda verksamheten och tillstånd till förberedelser, Gustavs.

Ändrings-sökande

Forststyrelsen, Statens affärsverk
FO-nummer: 0116726-7
Hemort: Helsingfors

Ombud och processadress

[REDACTED]
Forststyrelsen
PB 80, 00521 Helsingfors
0206 39 4000 (växel)
kirjaamo@metsa.fi

YRKANDEN

Forststyrelsen kräver för det överklagade miljötillståndsbeslutets del att förvaltningsdomstolen ändrar det överklagade miljötillståndsbeslutet och tillståndsvillkor 6 i det. Forststyrelsen kräver att förvaltningsdomstolen kvarhåller den utsläppsbaserade belastningskvoten enligt den ursprungliga miljötillståndsansökan (nedan "ansökan"), inte minskad, såsom RFV har föreslagit i tillståndsvillkoren.

Dessutom kräver Forststyrelsen i fråga om tillstånd att inleda verksamhet och tillstånd till förberedelser att förvaltningsdomstolen ändrar RFV:s beslut om tillstånd att inleda verksamhet och tillstånd till förberedelser med stöd av 122 § 3 mom. 3) punkten i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019) och utfärdar ett positivt förordnande om verkställighet av tillståndet att inleda verksamhet och tillståndet till förberedelser med stöd av 123 § 1 mom.

BESVÄR

RFV har 29.10.2025 utfärdat ett miljötillståndsbeslut samt ett beslut om inledande och beredning av verksamheten (326/2025, 39947/2024). RFV har beviljat Forststyrelsen miljötillstånd för verksamhet i en fiskodlingsanläggning, vars tillväxt är cirka 500 000 kg/a, inte till den ansökta storleken, dvs. cirka 800 000 kg/a. RFV har avslagit Forststyrelsens ansökan om tillstånd till förberedelser och tillstånd att inleda verksamheten.

MOTIVERINGAR

Inledning

I fråga om miljötillståndet betonar Forststyrelsen att produktionsmängden i ansökan i princip har dimensionerats till en godtagbar och hållbar nivå genom att utnyttja tillståndsbeslut från andra fiskodlingsanläggningar och uppgifter om förhållanden och produktionsmängder, forskning och uppföljning av beviljade miljötillstånd för fiskodling. Enligt Forststyrelsen borde den utsläppsbaseade belastningskvoten vara likvärdig med miljökonsekvenserna och miljötillstånden för andra fiskodlingsanläggningar som beviljats för havsområdet.

Forststyrelsen har ansökt om tillstånd att inleda verksamheten och tillstånd till förberedelser för att konkurrensutsättningen enligt ansökan ska kunna inledas och fiskuppfödningen påbörjas i en eventuell besvärsprocess. RFV har avslagit Forststyrelsens ansökan om tillstånd till förberedelser och tillstånd att inleda verksamhet på den grund att Forststyrelsen inte själv har för avsikt att inleda fiskuppfödning enligt ansökan, utan att konkurrensutsätta verksamheten enligt tillståndet till fiskodlingsföretag efter att tillståndet har vunnit laga kraft. RFV anser alltså att fiskodlingsverksamhet enligt tillståndet i praktiken kan inledas först efter att tillståndet har vunnit laga kraft och konkurrensutsättningen har genomförts.

Jämlikhet i miljötillstånd

I 2 kap. 6 § i förvaltningslagen föreskrivs följande om rättsprinciperna inom förvaltningen: *"myndigheten ska bemöta dem som uträttar ärenden hos förvaltningen jämlikt och använda sina befogenheter enbart för syften som är godtagbara enligt lag. Myndigheternas åtgärder ska vara opartiska och stå i rätt proportion till sitt syfte. Åtgärderna ska skydda förväntningar som är berättigade enligt rättsordningen."*

Jämlikhetsprincipen förpliktar till jämlikt bemötande, konsekvens och icke-diskriminering. Vidare förutsätter objektivitetsprincipen att myndigheterna bedriver saklig och opartisk verksamhet och i enlighet med proportionalitetsprincipen ska

myndighetens åtgärder stå i rätt proportion till sitt syfte.

Enligt jämlikhetsprincipen ska liknande fall bedömas på samma grunder och ingen får särbehandlas utan godtagbart skäl. Avvikelse från etablerad praxis är tillåten endast om det finns grundad anledning till det, såsom särdrag i miljöförhållandena eller en ändring av lagstiftningen. I miljölagstiftningen innebär detta att tillståndsmyndigheten i princip ska tillämpa samma regler och kriterier på alla sökande. Jämlikhet innebär dock inte identiska tillstånd, utan lösningarna kan skilja sig från varandra om förhållandena eller konsekvenserna skiljer sig åt (t.ex. vattendragets status, läge, näringsbelastning). Tillståndsansökningarnas förutsättningar bedöms utifrån både Närings-, trafik- och miljöcentralernas (NMT-centralerna) utlåtanden och regionförvaltningsverkens egna beslut. Regionförvaltningsverken fattar dock de slutliga besluten om miljö tillstånd. Därför kan anläggningar beviljas mycket olika gränser vad gäller produktionsmängden, fastän branschen är densamma. Jämlikhetsprincipen förverkligas när samma kriterier tillämpas konsekvent, men slutresultaten kan variera beroende på miljöförhållandena.

Utifrån Forststyrelsens utredningar och modeller är miljöförhållandena och särdragen på Enskär i jämförelse med andra fiskodlingsanläggningar sådana som till och med skulle möjliggöra en större belastningskvot än vad som ansökts i miljö tillståndet. Dessa särdrag bör beaktas i storleken på tillståndets mängd så att miljö tillståndsbeslutet är jämlikt med andra motsvarande miljö tillstånd. I detta fall skulle jämlikhet innebära ett större miljö tillstånd, för en tillväxt på cirka 990–1550 ton och inte för den mindre tillväxten på 500 ton enligt ansökan, såsom har framförts i det överklagade beslutet. Forststyrelsen har således redan i sin ansökan tillämpat försiktighetsprincipen när den framfört miljö tillstånd för en tillväxt på 800 ton, och då den inte för området framfört ett tillstånd som maximalt skulle vara jämförbart med förhållandena och miljökonsekvenserna för större motsvarande anläggningar.

RFV har på sidan 75 i det överklagade beslutet konstaterat att *"även om det i närområdet inte finns erfarenhet av fiskodlingsprojekt i den storleksklass (250–1 852 t/år) som framförs i miljökonsekvensbedömningen, har man i Finland redan beviljat miljö tillstånd för anläggningar vars produktionsmängder överskrider den kapacitet som framläggs för projektet i Gustavs. Dessa projekt har genomförts på havsområden där förhållandena – såsom vattendjupet, strömningsförhållandena och avståndet till stranden – tekniskt motsvarar placeringen av projektet i Gustavs. Som exempel kan nämnas anläggningar utanför Kaskö (LSSAVI/13816/2022) och Jakobstad (VHaO 22/0015/1) som verkar i motsvarande öppna havsområden. Båda anläggningarnas*

miljötillstånd möjliggör en årsproduktion på cirka 950 000 kg. Även om anläggningarna i Kaskö och Jakobstad ligger i havsförvaltningsområdet (avståndet från de inre territorialvattnens yttre gräns cirka 1 km och 2,8 km), stöder deras förhållanden – såsom vattendjupet och strömningsförhållandena – jämförelsen med placeringen av projektet i Gustavs." Forststyrelsen betonar att projektet ligger längre bort från kusten än andra motsvarande anläggningar. Anläggningen ligger dessutom längre bort från kusten än någon annan anläggning i Finland, på över 20 km avstånd. Som RFV har konstaterat är förhållandena i detta fall likartade och till och med bättre på grund av projektets läge.

Uppskattning av produktionsmängden

Bedömningen av projektets produktionsmängd har gjorts utifrån miljökonsekvenserna samt genom att jämföra förhållandena med redan beviljade tillståndsbeslut, det vill säga på grundval av jämlikhet och särdragen i området. Forststyrelsen anser att det i området inte finns sådana särdrag som nämns i motiveringarna till det överklagade beslutet, på grund av vilka det överklagade miljötillståndet borde vara snävare än miljötillstånden som beviljats för fiskodling i motsvarande öppna havsområden.

Riktlinjer, anvisningar och jämlikhet vad gäller produktionsmängden

God förvaltningssed förutsätter att de allmänna riktlinjerna och anvisningarna följs i tillståndsbesluten så att besluten är transparenta och förutsägbara.

I den gällande planen för lokaliseringsstyrning av vattenbruk (JSM 2014) rekommenderades anläggningar med en tillväxt på 400–600 ton för skyddade områden i den yttre skärgården. Verksamheten i öppna havsområden av typ Enskär förutsätter enligt planen dock betydligt större produktionsmängder, vilka inte kunde modelleras noggrannare med befintliga metoder i samband med planeringsarbetet 2014. Efter att planen för lokaliseringsstyrning färdigställdes 2014 har för motsvarande öppna havsområden i Fastlandsfinland beviljats större miljötillstånd för en tilläggsuppfödning på cirka 1 000 ton.

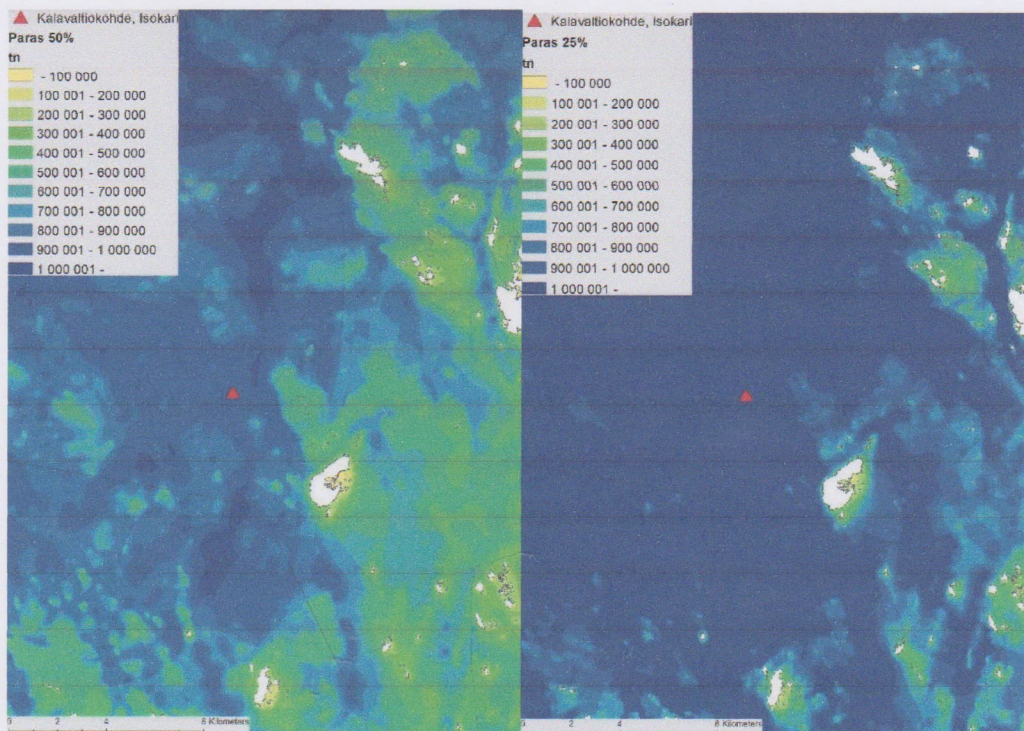
Som kriterium i den nya planen för lokaliseringsstyrning för fiskodlingen i havsområdet (JSM 2025) som snart blir klar, och som stöd för tillståndsbesluten och planeringen har man utarbetat en placeringsspecifik uppskattning av produktionsmängden. Anvisningar om tillämpningen av den finns på sidan 17 i planen: "*Målet med den lokala produktionsmängden är att förbättra förutsägbarheten och påvisa en miljömässigt hållbar och ekonomiskt genomförbar produktionsmängd utgående från placeringen. Om man i projekten använder kriteriet produktionsmängd tillsammans med planen för lokaliseringsstyrning skulle miljökonsekvenserna, till exempel*

den ökade eutrofieringen lokalt vara ringa och således hotar enskilda projekt inte uppnåendet av en god marin status. När uppskattningar av produktionsmängden i fråga används är det inte nödvändigt att tillämpa försiktighetsprincipen i anslutning till osäkerheten vad gäller miljökonsekvenserna i tillståndsbesluten, eftersom anläggningar av motsvarande storlek har funnits och deras miljökonsekvenser har undersökts och följts upp i havsområdet under motsvarande förhållanden redan under en lång tid." Forststyrelsen konstaterar att det aktuella projektets produktionsmängd har fastställts med tillämpande av ovan nämnda kriterier, modellering, miljökonsekvensbedömningar och dessutom redan med beaktande av försiktighetsprincipen. Enligt Forststyrelsens uppfattning har den ansökta produktionsnivån motiverats tillräckligt i ansökan. Enligt Forststyrelsen kan det inte vara önskvärt att sökandena i regel ansöker om ett större tillstånd med avsikt att ansökan i vilket fall som helst kommer att begränsas med stöd av försiktighetsprincipen. Forststyrelsen har utarbetat sin tillståndsansökan med beaktande av försiktighetsprincipen och genom att utnyttja Forststyrelsens, Naturresursinstitutets och Finlands miljöcentrals bästa experter.

Anläggningen är belägen i ett område där det på grund av förhållandena och jämligheten rekommenderas anläggningar på 1200–1500 ton, dvs. anläggningen är belägen under bättre utspädningsförhållanden (djup, öppenhet, flöde) än någon annan anläggning i Finland hittills. Som redan har konstaterats ligger anläggningen dessutom längre bort från kusten än någon annan anläggning i Finland, på över 20 km avstånd. Anläggningens läge har dessutom optimerats med hjälp av Naturresursinstitutets FINFARMGIS-analys, som beaktar miljömässiga, ekonomiska och sociala faktorer.

Figur 1 Den platsberoende uppskattningen av produktionsmängden har modellerats utifrån de nuvarande anläggningarnas miljötillstånd och utspädningsförhållanden (djup, öppenhet, flöde). För granskningen i modellen har valts antingen till sin produktion 50 % av anläggningarna (bilden till vänster) som är belägna på platser med motsvarande förhållanden och produktion, eller 25 % (bilden till höger).

Undersökningar av anläggningar av motsvarande storlek

Miljökonsekvensundersökningarna och uppföljningsuppgifterna om anläggningar av motsvarande storlek eller större anläggningar i motsvarande förhållanden visar att sådana förändringar i miljöns tillstånd eller Natura-områdets värden som presenteras i motiveringarna till det överklagade beslutet inte har observerats. Således är det inte motiverat att minska produktionsmängden på grund av miljöpåverkan.

Forststyrelsen konstaterar att man i Fastlandsfinland har beviljat fyra miljötillstånd på cirka en miljon kilo för motsvarande förhållanden på öppet hav, och i Luvia närmast detta projektområde, i svagare utspädningsförhållanden har miljötillstånd beviljats för en tilläggsuppfödning på cirka 650 ton. På Åland finns tre gällande större miljötillstånd, från 650 ton till 1000 ton. Anläggningarna är belägna under jämförelsevis sämre miljöförhållanden än området i ansökan. Konsekvenserna av de större anläggningarna som finns på Åland har följts upp redan i nästan två decennier, vilket innebär att man mycket väl känner till även de kumulativa effekterna av produktion i full skala.

RFV har i det överklagade beslutet konstaterat att man utgående från dessa erfarenheter har kunnat bevilja ett tidsbegränsat tillstånd endast för tilläggsuppfödning på 500 ton. Forststyrelsen anser på ovan nämnda grunder att det utifrån undersök-

ningar och uppföljning i detta fall emellertid inte funnits grunder för att minska produktionsmängden enligt projektansökan, eftersom man inte ens i större anläggningar under sämre miljöförhållanden har observerat sådana konsekvenser som nämns för projektets del i det överklagade beslutet. Detta gäller anläggningar inom tillämpningsområdet för både vattenramdirektivet och ramdirektivet om en marin strategi.

Försiktighetsprincipen

Projektet har med goda motiveringar beviljats ett tidsbundet tillstånd för 13 år. På så sätt kan man säkerställa att miljökonsekvenserna hänför sig endast till en kort tidsperiod och inte tills vidare, varvid försiktighetsprincipen inte behöver tillämpas i fråga om långvariga miljökonsekvenser. Uppföljning kan göras för perioden i fråga för säkerställande av de uppskattade miljökonsekvenserna enligt den kommande miljötillståndsansökan och för tryggnad av företagsverksamheten för en tillräckligt lång tid. Med beaktande av denna tidsbegränsade belastning, och de konsekvenser för de naturliga näringsämnen som presenteras ovan i besvaren samt i ansökan, är det i fråga om tillståndets mängd inte längre nödvändigt att tillämpa försiktighetsprincipen, vilken redan har beaktats i ansökningsskedet. Vid sidan av försiktighetsprincipen ska även proportionalitetsprincipen alltid beaktas. Försiktighetsprincipen ska inte tillämpas så strikt att den orsakar oskäligen kostnader eller förhindrar att projekt genomförs utan verklig risk. Enligt Forststyrelsen avviker konsekvenserna av anläggningens belastning inte från den naturliga variationen i den marina miljön i området. Skillnaden i belastningsmängd och i synnerhet inverkan på miljön är ytterst liten mellan en tillväxt på 500 ton och en tillväxt på 800 ton på årsnivå eller under tillståndspanoroden, varvid försiktighetsprincipen enligt Forststyrelsen inte är grundad eller en ändamålsenlig motivering för att minska produktionsmängden. I ansökan nämns dessutom att försiktighetsprincipen redan har tillämpats vid valet av produktionsmängd i ansökan och att det inte är ändamålsenligt att göra det flera gånger i samma projekt.

Motiveringar till beslutet i fråga om den produktionsmängd, med vilken projektet försämras statusklassen

Forststyrelsen konstaterar att det av motiveringarna till det överklagade beslutet inte framgår hur en minskning av produktionsmängden skulle påverka statusklassen för de kvalitetsfaktorer som ligger till grund för den ekologiska statusen så att en tillväxt på 500 ton skulle vara en godtagbar konsekvens, medan konsekvensen av en tillväxt på 800 ton inte skulle vara godtagbar. I praktiken borde belastningen vara av helt annan storleksklass för att statusklassen för de kvalitetsfaktorer som ligger till grund för den ekologiska statusen ska försämrats av konsekvenser från anläggningen under 13 år. I projektets MKB-bedömning modellerades bland

annat konsekvenserna av en tillväxt på 1 800 ton och även de skulle endast marginellt påverka de ekologiska kvalitetsfaktorerna i vattenförekomsten.

Ramdirektivet för vatten har tolkats i Högsta förvaltningsdomstolen så att en försämring av en enskild kvalitetsfaktor inte hindrar beviljande av tillstånd och att en ekologisk statusklassificering som är sämre än god inte utgör ett hinder för beviljande av tillstånd. Projektet får dock inte försämrade enskilda kvalitetsfaktorers statusklass, eftersom det samtidigt skulle utgöra en risk för en försämring av hela den ekologiska statusklassificeringen i enlighet med principen "one out all out" i EU:s vattenramdirektiv. Med tidsbundna tillstånd kan man säkerställa att inte ens de kumulativa konsekvenserna försämrar kvalitetsfaktorerna heller på lång sikt (t.ex. HFD:2019:166, VFD, Beslut 18.9.2025, nr 1150/2025). Tolkningen stöds också av den rättsliga utredning som gjorts i samband med planen för lokaliseringsstyrning (JSM 2025) (Soininen och Belinskij, 2023). Eftersom projektet har beviljats ett tidsbegränsat tillstånd och konsekvenserna för vattenförekomsten är försvinnande små, är det enligt Forststyrelsen inte motiverat att minska belastningskvoten med tanke på den ekologiska statusklassificeringen eller en ändring av dess kvalitetsfaktorer. De viktigaste effekterna av kvalitetsfaktorerna på vattenförekomsterna har modellerats med den allmänt godkända FICOS-metoden och presenterats i bilagorna till ansökan.

Regionförvaltningsverket har på sidan 68 i det överklagade beslutet konstaterat att "*modelleringen är förknippad med vissa osäkerhetsfaktorer, t.ex. saknas en bedömning av långtidskonsekvenserna*". RFV har vidare på sidan 70 nämnt "*osäkerhetsfaktorer i anslutning till modelleringen*", utan att emellertid precisera eller specificera andra osäkerhetsfaktorer utöver avsaknaden av en bedömning av långtidskonsekvenserna. Forststyrelsen konstaterar i vilket fall som helst att även om modelleringen är förknippad med osäkerhetsfaktorer, är det skäl att beakta att osäkerheterna är förknippade med värden av mycket liten skala, till exempel för a-klorofyll med bråkdelar per g/l, som inte kan anses ha någon inverkan på hur ärendet avgörs.

Mätningar, undersökningar, riktlinjer och försiktighetsprincipen i anslutning till Natura och andra värden i undervattensnaturen

I bedömningen av Natura-värdena är det viktigt att bedöma hur verksamheten påverkar de värden på grundval av vilka Natura-området har inrättats. Med tanke på avståndet är det således viktigast att bedöma områden med dessa värden, inte avståndet till Natura-områdets gräns.

Anläggningens avstånd till närmaste Natura-områdes gräns är cirka 2 km, men områden med sannolika Natura-värden ligger längre bort i Natura-områdets norra del. VELMU-mätningar har gjorts i närheten av projektområdet och Finlands miljö

central har utgående från dessa utarbetat en zonation-analys som beskriver sannolikheten för förekomsten av undervattensnatur (bild 2).

I norr finns Nystads skärgård (FI0200072 SAC/SPA) på cirka 2 km avstånd. Där har man genast vid gränsen identifierat undervattensrev (bild 3), men särskilt viktiga undervattensområden ligger längre bort, cirka 10 km norrut. Öster om projektområdet börjar Sexmilarens skärgård (FI0200152 SPA), som är ett skyddsområde enligt fågeldirektivet. Till de närmaste skären och öarna är det cirka 3,5 km och undervattensarter som är känsliga för eutrofiering finns genast nära Natura-gränsen. Projektets huvudsakliga konsekvenser följer dock huvudströmningsriktningen, i sydlig-nordlig riktning, varvid även de huvudsakliga konsekvenserna hänför sig till den riktningen. Såsom konstaterats i ansökan finns Natura-området i öst, inte i projektets huvudsakliga influensområde.

Bild 2 Fiskodlingsanläggningar och områden som anvisats i Natura-områden, där det finns naturvärden som ligger till grund för dem. På bilden Z_all_value beskriver indexet den marina undervattensmiljöns mångfald.

Ju högre siffra, desto mer sannolikt är det att det finns mångfald i området.

I miljöministeriets och jord- och skogsbruksministeriets plan för lokaliseringstyrning av fiskodlingen (JSM 2014) samt i utkastet till plan för lokaliseringstyrning (JSM 2025) har man dragit upp riktlinjer för att fiskodlingsanläggningarnas placering är utmärkt och tillräcklig, om avståndet till fågelöar som skyddas av Natura är 500 meter och avståndet till naturvärden under vatten, i praktiken grund, är 1 000 meter. Dessa avståndsriktlinjer grundar sig dessutom på undersökningar om konsekvenserna. Till vänster på bild 3 bedöms områden som lämpar sig för fiskodling med beaktande av SAC Natura-områdena och till höger på kartbild 2 SPA-områdena.

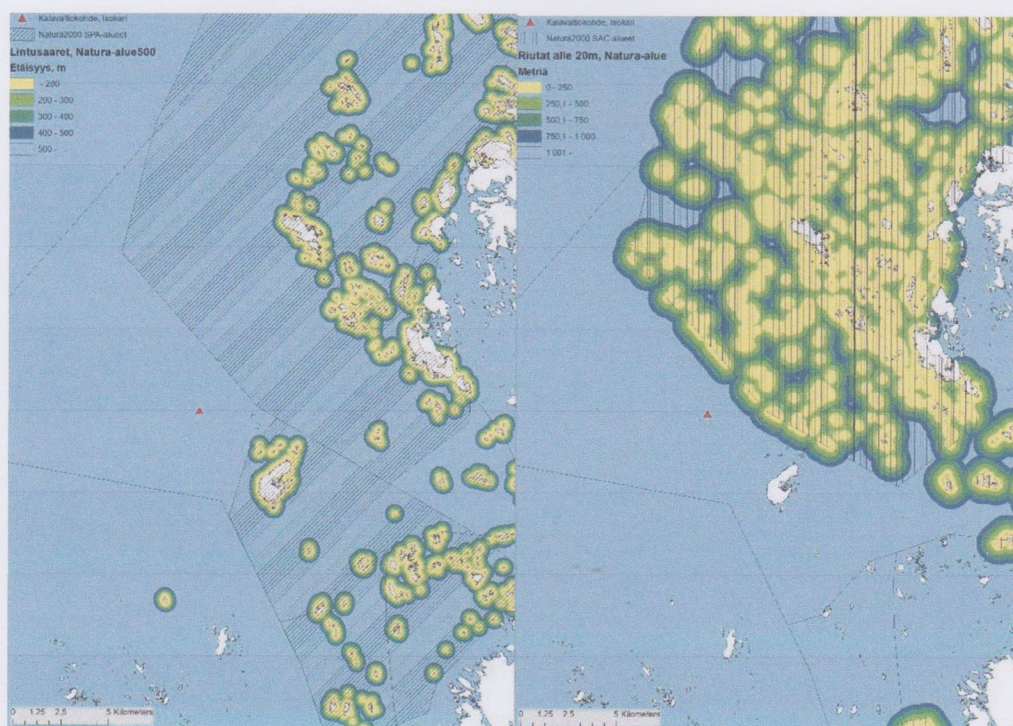

Bild 3 Områden som anvisats för fiskodling i förhållande till NATURA-kriterierna i planen för lokaliseringstyrning av fiskodlingen. Vänstra kartan visar SPA-områden och högra kartan SAC-områden.

Forststyrelsen konstaterar att man enligt ovan nämnda riktlinjer också kan placera en fiskodlingsanläggning i Natura-områden. I detta fall finns anläggningen som beviljats miljötillstånd dock inte i ett Natura-område och den ligger enligt framlagda riktlinjer och undersökningar tillräckligt långt från naturvärdena. Dessutom har man utifrån FICOS-modelleringarna med belastningsmängden i fråga påvisat att förändringen i ytalger även i de närmaste områdena skulle vara endast 2 %, dvs. 0,04 mikrogram (a-klorofyll) per liter. På motsvarande sätt antas negativa konsekvenser för bottenfaunan och påväxtalgerna förekomma högst cirka 500 meter från anläggningen. Konsekvenserna är redan i princip så små att en förändring

i belastningsmängden från 800 ton-> 500 ton, dvs. 300 ton, enligt Forststyrelsen i praktiken inte på något sätt påverkar Natura-värderna. Då det dessutom beaktas att en del av Natura-konsekvenserna gäller störningar under fåglarnas häckningstid, har belastningsmängden inte någon betydelse i detta fall.

På ovan nämnda grunder anser Forststyrelsen att projektets konsekvenser för Natura-värderna i detta fall inte är en tillräcklig motivering för att minska antalet tillstånd på dessa avstånd, och att man endast utifrån dem inte kan fastställa miljö-tillståndets omfattning för anläggningar som placeras på motsvarande platser. Anläggningen borde ligga mycket närmare Natura-värderna för att det ens ska vara motiverat att göra en noggrannare Natura-bedömning.

Beslutets inverkan på projektets genomförbarhet i förhållande till de ökade miljökonsekvenserna

Enligt planen för lokaliseringstyrning (JSM 2025) som är under beredning ska projektet vara genomförbart även ekonomiskt, och för öppna havsområden behövs på grund av avståndet och investeringar större tillstånd än i den yttre skärgården. Om produktionsmängden i detta fall beräknas på det sätt som RFV föreslår, ökar risken märkbart för att projektet inte längre är genomförbart. Forststyrelsen anser att den ekonomiska hållbarheten också ska beaktas i tillståndsbesluten, i synnerhet om miljökonsekvenserna på det sätt som föreslås inte avsevärt ökar.

Klimatpåverkan av minskning av produktionsmängden per kilo producerad fisk

Om projektets produktionsmängd minskas, ökar miljöutsläppen per kilo producerad fisk. Till exempel är bränsleförbrukningen som ökar klimatpåverkan nästan oförändrad oberoende av hur många fiskar anläggningen har. Om produktionsmängden således är mindre, ökar produktionens klimatpåverkan per kilo fisk. Forststyrelsen anser att det inte heller på grund av klimatpåverkan finns skäl att minska produktionen, särskilt, eftersom den planerade odlingsanläggningen ligger långt från stranden, på över 20 km avstånd.

Nytt planerat skyddsområde

I det överklagade beslutet har också de planerade utvidgningarna av de marina skyddsområdena lyfts fram. Forststyrelsen anser att de skyddsområden som ännu är under planering inte bör påverka besluten om produktionsmängden, såsom framförts i det överklagade beslutet. Även regionförvaltningsverket har på sidan 70 i beslutet konstaterat att: "*Förslaget till skyddsområden har gått till fortsatt beredning och besluten om skyddsområdena fattas senare i statsrådet och propositionen påverkar i sig inte tillståndsprövningen.*" RFV har dock beslutat

begränsa tillståndsvillkoren för verksamheten även på denna grund. Konsekvenserna för områdena i fråga har i vilket fall som helst bedömts i ansökan och MKB-beskrivningen, på grund av deras naturvärden. Konsekvenserna är inte betydande för planeringsområdena fastän anläggningen skulle vara större än i ansökan, eftersom området ligger långt borta och strömmarna går i nord-sydlig riktning. Observerade effekter med den ansökta belastningskvoten sträcker sig enligt Forststyrelsen cirka en halv kilometer från anläggningen och i första hand norrut.

Tillstånd att inleda verksamhet och tillstånd till förberedelser

Tillstånd att inleda verksamhet och tillstånd till förberedelser kan enligt Forststyrelsen anses vara av sådant allmänt intresse som nämns i 122 § 3 mom. 3) punkten. i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). För Finlands fiskerinäring är det ytterst viktigt att öka produktionen av inhemsk fisk i enlighet med statsrådets principbeslut (Programmet för främjande av inhemsk fisk, statsrådets principbeslut 8.7.2021 och Vattenbruksstrategi för FastlandsFinland 2030, Statsrådets principbeslut 17.2.2022). Tillståndet att inleda verksamhet och tillståndet till förberedelser tjänar inledandet av fiskproduktion efter en mycket lång tillståndsprocess som orsakat betydande kostnader.

En hållbar ökning av fiskodlingen är en betydande potential för att öka fiskproduktionen. En lönsam inhemsk fiskodling förbättrar grundförutsättningarna för tryggheten av livsmedelsförsörjningen i enlighet med statsrådets beslut om målen för försörjningsberedskapen 568/2024. Fiskodling är dessutom som en decentraliserad produktionsform som är hållbar för extern hybridpåverkan. I den nuvarande geopolitiska situationen ligger det i allmänt intresse att utan dröjsmål stärka livsmedelsförsörjningens resiliens.

I fiskodlingsprojekt har tillstånd för inledande av verksamhet och tillstånd för förberedelser beviljats för att verksamheten ska kunna inledas under långa tillståndsprocesser. Regionförvaltningsverket i Södra Finland har beviljat tillstånd för inledande av verksamhet och för förberedelser till exempel i sitt beslut Nr 97/2018/2, Dnr ESAVI/9566/2017 av den 19 juni 2018. Tillstånden att inleda verksamhet och tillstånden för förberedelser har i allmänhet möjliggjorts inom fiskodlingen, eftersom det inte uppstår några miljökonsekvenser om det slutliga miljötillstånds- och vattentillståndsbeslutet inte skulle få laga kraft, då anordningarna och produktionen avlägsnas från området.

Forststyrelsen anser att tillstånd att inleda verksamhet och tillstånd för förberedelser är nödvändiga även i samband med denna ansökan, så att förberedelserna i anslutning till produktionen ska kunna inledas på motsvarande sätt som i projekt där den som ansöker om tillstånd har varit en privat aktör. Forststyrelsen påpekar dessutom att även privata miljötillstånd har arrenderats vidare, och att det inte finns någon orsak

att behandla en sökande offentlig aktör på annat sätt, utan som en likvärdig sökande, såsom redan framförts i dessa besvär.

AVSLUT- NINGSVIS

Forststyrelsen betonar att antalet tillstånd ska grunda sig på samordnade riktlinjer samt på jämlikhet och likvärdighet. Det centrala är att besluten i anslutning till projektet fattas transparent utgående från miljökonsekvenserna och att jämlikheten uttryckligen grundar sig på likvärdiga miljökonsekvenser. Enligt Forststyrelsen är en anläggning som motsvarar belastningen av en tillväxt på 500 ton lämplig för goda förhållanden i mellanskärgården och den yttre skärgården, inte i öppna havsområden. Vidare anses anläggningen vara lämplig, eftersom det inte finns någon annan punktbelastning eller särskilda naturvärden i närområdet eller på andra håll i Finlands kustområde. Fiskodling som bransch är inte en betydande belastare med tanke på helheten i havsområdet i fråga. I öppna havsområden är det lönsamt att bygga stora enheter och det lönar sig inte att decentralisera eftersträvad produktion till flera mindre enheter, eftersom miljökonsekvenserna för vattenkvaliteten i praktiken är desamma, vilket konstaterats i MKB-granskningen av projektet. Detta leder också till ineffektivitet till exempel i odlingsproduktionen, miljöeffektiviteten och tillståndsprövningen samt tillsynen.

Forststyrelsen anser att miljötillståndet på ovan nämnda grunder borde ändras i fråga om utsläppsbaserad kvotbelastning, samt att tillståndet att inleda verksamheten och tillståndet till förberedelser ska bedömas på nytt för inledande av den inhemska produktionen och affärsverksamheten.

Esbo, den 5 december 2025

[Redacted signature]

med fullmakt

Bilagor:

Bilaga 1: Det överklagade beslutet, Regionförvaltningsverkets i Södra Finland miljötillståndsbeslut 29.10.2025 (326/2025, 39947/2024) Fiskodling i nätbassänger i havet i Enskärs havsområde i Gustavs samt tillstånd att inleda verksamheten och tillstånd till förberedelser, Gustavs.

Bilaga 2: Öppen advokatfullmakt MH_22.9.2025

Referenser:

JSM (2014) Plan för lokaliseringsstyrning av vattenbruk;
[Kansallinen+vesiviljelyn+sijainninhjaussuunnitelma.pdf](#)

JSM (2025) Plan för lokaliseringsstyrning av fiskodlingen i havsområdet (Utkast 2025);

[Merialueen kalankasvatuksen sijainninhjaussuunnitelma 06052025.pdf](#)

Niko Soininen – Antti Belinskij, 9.5.2023: Juridiska riktlinjer för miljötillståndsärenden för fiskodling i havsområden: Analys av högsta förvaltningsdomstolens och Vasa förvaltningsdomstols rättspraxis

*Jag intygar att översättningen överensstämmer med det dokument som jag fått
Reso den 7 april 2026*

*Auktoriserad translator
(Lag 1231/2007 och förordning 1232/2007)*

**Besvär 2,
svensk översättning**

Vasa förvaltningsdomstol 5.12.2025

Ärende: Besvär över regionförvaltningsverkets beslut 326/2025 och 39947/2024

Ändringssökande: Finlands naturskyddsförbund Egentliga Finlands distrikt rf
Naturskyddscentralen
Martinsgatan 5, 20810 Åbo

Processadress:

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Grunderna för besvärsrätten:

Finlands naturskyddsförbund Egentliga Finlands distrikt rf är en sådan förening som avses i 191 § i miljöskyddslagen. Det är också en sådan förening som avses i 15 kap. 2 § i vattenlagen. Föreningens stadgar finns bifogade till besvären.

Yrkanden:

Ändringssökanden kräver att Enskärs miljötillstånd och vattentillstånd upphävs som lagstridiga.

Grunder för yrkandena:

Förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd uppfylls inte

Ändringssökandena anser att förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd inte uppfylls under projektets förhållanden.

Tillståndsprövningen enligt miljöskyddslagen (2014/527) (MSL) grundar sig på uppfyllandet av förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt 49 § i lagen, vilka utgör ovillkorliga förutsättningar för erhållande av tillstånd; om redan ett villkor inte uppfylls innebär det att tillstånd förvägras. Enligt 49 § i miljöskyddslagen för att miljötillstånd ska kunna beviljas krävs det att verksamheten inte i sig eller tillsammans med andra verksamheter till exempel orsakar betydande

förorening av miljön eller risk för detta.

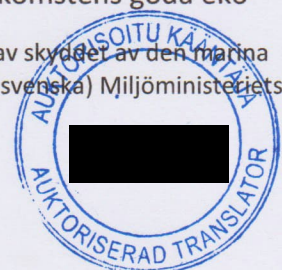
Förbudet mot att försämra vattenvården eller havsvården, målen för en god status eller miljömålen för havsvården har inte direkt länkats till förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd eller vattenhushållningstillstånd i vattenlagen (2011/587) (VL). Däremot innehåller både miljöskyddslagen och vattenlagen bestämmelser om skyldigheten att beakta förvaltningsplanerna och havsförvaltningsplanen vid bedömningen av betydelsen av den förorening som projektet orsakar (MSL 52.1 §) eller de fördelar och nackdelar som projektet medför för det allmänna intresset (VL 3 kap. 6 § 2 mom.).

Högsta förvaltningsdomstolen har i sin rättspraxis efter Weser-avgörandet bekräftat att miljöskyddslagen och vattenlagen med stöd av EU-rättens tolkningsverkan ska tolkas på samma sätt som Weser-avgörandet. Miljötillstånd eller vattenhushållningstillstånd kan inte beviljas ett projekt som skulle försämra ytvattenförekomstens status för en enda kvalitativ faktor eller som skulle äventyra uppnåendet av god status i vattenförekomsten.¹ I fallet HFD:2022:38 konstaterade högsta förvaltningsdomstolen att en försämring av den ekologiska statusen eller risken för den ansågs innebära en betydande förorening av miljön enligt miljöskyddslagen.

I fallet HFD:2019:166 var det fråga om miljötillstånd för en cellulosafabrik. Enligt NTM-centralens bedömning var den ekologiska statusen i vattenförekomsten i Kallavesi fortfarande god som helhet, men enligt de senaste resultaten var statusen klart närmare måttlig än hög. En tydlig försämring har skett endast i de variabler som beskriver växtplanktonets status. Med beaktande av alla parametrar för växtplankton visade sig statusen vara måttlig vid övergången till den tredje vattenvårdsperioden. Med hjälp av uppföljningsmaterialet kunde man inte påvisa en entydig orsak till att växtplanktonets status försämrats. Enligt NTM-centralen orsakades förändringarna av mer omfattande förändringar i miljöförhållandena och de berodde inte på något direkt tryck på själva Kallavesi. Halten av klorofyll-a är en delfaktor av kvalitetsfaktorn växtplankton, vilket innebär att en ökning av dess mängd så att klorofyll-a ensamt skulle försämrats till otillfredsställande nivå i sig inte var någon grund för att upphäva tillståndsbeslutet. Den övriga utredningen i ärendet visade dock att även andra delfaktorer av kvalitetsfaktorn växtplankton som beskriver Kallavesis ekologiska status trendmässigt höll på att försämrats på grund av eutrofiering så att Kallavesis ekologiska status eller åtminstone en av dess kvalitetsfaktorer, dvs. växtplankton, riskerar att försämrats till otillfredsställande status, i synnerhet om belastningen på vattendraget ökar ytterligare jämfört med nuläget. Undersökningsresultaten visade att Kallavesis ekologiska status redan nu, och även om belastningen på Kallavesi förblir på nuvarande nivå, riskerar att försämrats till otillfredsställande nivå för kvalitetsfaktorn växtplankton, då man granskade alla dess delfaktorer, dvs. halten av klorofyll-a, totalbiomassa, andelen skadliga blågrönalger av totalbiomassan och trofiskt plankton index (TPI)

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att man med beaktande av Weser-domen måste bedöma om genomförandet av projektet äventyrar bevarandet av vattenförekomstens goda eko-

¹ Pappila, M. Puharinen, S-T. Regleringen av skyddet av den marina naturen – samordningen av skyddet av den marina naturen, havsvården och vattenvården i EU-rätten och i finländsk rätt. (Presentationsblad på svenska) Miljöministeriets publikationer. 2022:8. s. 73

logiska och kemiska status i Kallavesi eller om projektet skulle medföra en nedgång i åtminstone en av de kvalitetsfaktorer som gäller klassificeringen av ytvattenförekomstens ekologiska status och som nämns i bilaga V till ramdirektivet för vatten. I en situation där någon kvalitetsfaktor för klassificeringen av den ekologiska statusen är måttlig eller sämre förpliktar vattenramdirektivet, som verkställt nationellt genom miljöskyddslagen, samt lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen, till att åtminstone målet om god status uppnås.

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att 49 § 2 punkten i miljöskyddslagen ska tolkas så att tilläggsbelastning på ytvattenförekomsten i regel inte ska tillåtas i en situation där vattendragets statusklass eller dess kvalitetsfaktor riskerar att försämrats. Målet om en god status i vattendraget är det primära kravet. Dessutom konstaterade högsta förvaltningsdomstolen att de skadliga konsekvenserna av verksamheten och den övriga belastningen är avgörande vid bedömningen av hinder för beviljande av tillstånd enligt 49 § i miljöskyddslagen. Enligt lagen har till exempel den nytta verksamheten har ur allmän synvinkel eller det ekonomiska resultatet av verksamheten ingen betydelse.

I fallet VaHao 463/2025 var det fråga om att uppnå målen för god status i vattnen i förhållande till verksamhetens utsläpp i ett projekt som gällde en batterimaterialfabrik. Fredrikshamns kustvatten hade otillfredsställande/måttlig status. I fallet var det relevanta utsläppet sulfat, som verksamhetsutövarens bolag ville leda ut i havet. Sulfat hade observerats påverka cirkulationen av järn i bottensedimentet och därmed också frigöringen av fosfor från sedimentet (botten) och därmed eutrofieringen av vattendraget.²

Föreningarna hade yrkat att beslutet upphävs. Ändringssökandena hade motiverat sina yrkanden bland annat med att beslutet stred mot 52 § i miljöskyddslagen. Dessutom hade man i projektets utsläpp inte i enlighet med 48 § 2 mom. i miljöskyddslagen tillämpat prioritetsordningen enligt 8 § i avfallslagen eller bestämmelserna i 5 § i avfallslagen om definition av avfall som biprodukt. Kravet på bästa tillgängliga teknik enligt 53 § i miljöskyddslagen hade inte tillämpats i villkoren. Bolaget hade konstaterat att ledandet av behandlat processvatten till havet är det mest ändamålsenliga sättet att behandla processvattnet både ur ett miljöperspektiv och ur ett teknisk-ekonomiskt perspektiv.

Enligt Vasa förvaltningsdomstol är det i första hand fråga om huruvida beslutet ska upphävas på den grunden att det sulfatutsläpp som tillåts i beslutet inom influensområdet kan orsaka sådan betydande risk för förorening som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten i miljöskyddslagen och som utgör ett hinder för beviljande av tillstånd enligt 49 § i miljöskyddslagen, såsom olägenhet för naturen och dess funktioner som nämns i punkt 2.³ Enligt förvaltningsdomstolen kunde utsläppet förhindra uppnåendet av en god ekologisk status för vattenförekomsten och orsaka en försämring av influensområdets ekologiska status, genom att under en lång tid sprida sig till ett större område samt orsaka ovan nämnda avlagringar och eutrofiering via omvandling av sulfat. Utsläppet skulle då orsaka sådan betydande olägenhet för naturen och dess funktioner som utgör hinder för bevil-

² VaHao 463/2025, s. 27

³ VaHao 463/2025, s. 109

jandet av miljö tillstånd eller åtminstone risk för detta. Konsekvenserna är inte direkta utan kan uppträda först efter en längre tid. Bedömningen av konsekvenserna för vattendragen är förknippad med osäkerhetsfaktorer, vars godtagbarhet ska granskas i ljuset av miljörättsliga principer.⁴ Ändringssökandena konstaterar att eutrofiering vid sidan av syrebrist enligt förvaltningsdomstolen var den omständighet som enligt miljöskyddslagen orsakade förbjudna olägenheter för de marina naturtyperna.

Förvaltningsdomstolen ansåg att tillåtandet av en långvarigare verksamhet enligt utsläppsgrensvärdena i regionförvaltningsverket (RFV) beslut medför en sådan betydande risk för förorening av miljön som nämns i 49 § 1 mom. 2 punkten i miljöskyddslagen, särskilt på grund av eventuell avlagring och syrebrist i djupområdena.

Ändringssökandena konstaterar till denna del att det i det överklagade beslutet är fråga om ett projekt som på ett jämförbart sätt medför en betydande risk för förorening av miljön på grund av fosforutsläpp. Projektet uppfyller således inte förutsättningarna för beviljande av miljö tillstånd.

Projektet orsakar betydande föroreningar

Två akuta symtom på eutrofiering av vattnen är syrebrist och kraftig ökning av algblomningarna, som kan vara skadlig eller giftig. De kan förstöra vattenlevande organismer i skadeområden och påverka människors och djurs hälsa. Minskningen av syre orsakar också problem för fiskar och musslor som lever i området, och kan slutligen leda till att den biologiska mångfalden minskar. För analys av eutrofieringsgraden används indikatorer, såsom klorofyll-a samt närings- eller syrehalter.⁵ Under de senaste åren har mängden klorofyll-a, som beskriver mängden planktonalger, ökat i Bottenhavets yttre kustvatten. Blomningarna av blågrönalger har också ökat. I en färsk bedömning av havsvårdens status har Bottenhavet i fråga om eutrofieringen i sin helhet klassificerats som svagt.

Det öppna havet i Nystad har under den tredje planeringsperioden för vattenvården klassificerats som måttligt till sin ekologiska status och som sämre än god till sin kemiska status (halten bromerade difenyletrar överskrids genom expertbedömning). Jämfört med den andra perioden sjönk vattenförekomstens ekologiska status från god till måttlig. Vattenförekomsten Nystads öppna hav hör till typen Bottenhavets yttre kustvatten, där gränsvärdena är strängare än i Bottenhavets inre kustvatten. Enligt NTM-centralen har klorofyll-a stigit tydligt från föregående period och har statusen måttlig. Vattenförekomstens norra del är något mindre eutrofierad än den södra delen, men även i norr har klorofyll-a ökat betydligt och är på måttlig nivå. Området riskerar att försvagas till klassen otillfredsställande om den nuvarande utvecklingen fortsätter. I vattenförekomstens yttre delar förekommer blomningar av blågrönalger och vattendragets ekologiska status är måttlig då det gäller fosfor- och kvävehalter. Den ekologiska statusen är måttlig,

⁴ Ibid. s. 110

⁵ <https://marine.copernicus.eu/fi/explainers/phenomena-threats/eutrophication>

klorofyll-a har försvagats, siktdjupet, totalfosfor och -kväve är ungefär på samma nivå som under föregående period.⁶

Enligt RFV kan ett projekt som påverkar kvalitetsfaktorerna för den ekologiska statusen beviljas miljötillstånd oberoende av om den ekologiska statusen eller dess kvalitetsfaktorer har en god status eller en sämre än god status eller oberoende av hur statusen håller på att utvecklas. Vidare föreslår RFV i det överklagade beslutet att även om man i MKB-förfarandet bedömde alternativ till olika produktionsmängder, kan produktionsmängden inte optimeras så att den blir så liten som möjligt endast med tanke på miljökonsekvenserna. På öppet hav ska produktionsmängden vara tillräckligt stor för att vara ekonomiskt tillräcklig för en lönsam verksamhet så att det lönar sig att investera i den. Något relativt värdefullare förankringar, produktionsanordningar och båtar som lämpar sig för öppet hav ska anpassas till den öppna havsmiljön oberoende av produktionsmängden. I fråga om många faktorer, såsom bränsleförbrukningen och koldioxidavtrycket, minskar de relativa miljökonsekvenserna per kilogram då anläggningsenhetens storlek ökar. Även de sociala konflikterna minskar och det frigörs utrymme för andra användningsformer i havsområdet, om till exempel 10 stora och inte 40 små uppfödninganläggningar inrättas i havsområdet för att uppnå produktionsmålet i vattenbruksstrategin.⁷

Ändringssökanden påpekar att myndigheten ska grunda sitt beslut på lag. Förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd bedöms med stöd av miljöskyddslagen och avfallslagen och det avgörs om projektet kan genomföras utan att orsaka betydande förorening av miljön eller risk för detta. I tillståndsprövningen är det inte fråga om att trygga projektets ekonomiska lönsamhet, vilket är verksamhetsutövarens uppgift. Ändringssökanden anser dessutom utifrån praxis i HFD:2019:166 att projektet orsakar en risk för betydande förorening av miljön genom att bidra till att den viktigaste kvalitetsfaktorn för vattenförekomstens ekologiska status, klorofyll-a i växtplankton, sjunker från måttlig till otillfredsställande status.⁸

RFV motiverar vidare placeringen av projektet i detta område med resultaten av FINFARMGIS-analysen. Endast den ekologiska statusen och en del av dess kvalitetsfaktorer har bedömts underskrida den goda målnivån i vattenförekomsten.⁸ Ändringssökanden påpekar att tillståndsmyndighetens utgångspunkt inte kan vara att rymma ett visst antal projekt i området, utan att bedöma om miljöns status såsom noggrannare regleras ännu tål en ny belastningskälla utan att försämrats. När områdets ekologiska status är måttlig eller otillfredsställande och de tvingande statusmålen i vattenramdirektivet är i kraft, är det inte möjligt att placera en ny belastningskälla i området.

RFV konstaterade i motiveringen till det överklagade beslutet att även om det i närområdet inte finns erfarenhet av fiskodlingsprojekt i den storleksklass (250–1 852 t/år) som föreslås i miljökonsekvensbedömningen, har man i Finland beviljat miljötillstånd för anläggningar vars produktionsmängder överskrider kapaciteten i projektet i Gustavs. Dessa projekt har genomförts i havs-

⁶ Beslut 326 och 39947/2024, s. 27

⁷ Beslut 326 och 39947/2024, s. 56

⁸ Beslut 326 och 39947/2024, s. 41

områden som tekniskt sett motsvarar förläggningsplatsen av projektet i Gustavs. Som exempel kan nämnas anläggningar utanför Kaskö (LSSAVI/13816/2022) och Jakobstad (Vasa FD 22/0015/1) som verkar i motsvarande öppna havsområden. Anläggningarna i Kaskö och Jakobstad ligger i havsförvaltningsområdet och de stöder enligt RFV jämförelsen med förläggningsplatsen för projektet i Gustavs. Flödesmodellerna visar att näringsämnen i Gustavs projektområde sprids till ett stort område och inte hopar sig lokalt. Enligt RFV är detta en central grund för att bevilja ett tillstånd för en tillväxt på cirka 500 000 kg för platsen i fråga, även om projektet ligger i ett vattenförvaltningsområde vars ekologiska status är sämre än god.

Ändringssökanden konstaterar till denna del att den centrala grund som RFV använder för att bevilja miljötillstånd inte grundar sig på lag. I vattenförvaltningsområdet, till vilket Nystads öppna hav hör som ett kustområde, gäller en tvingande unionsrättslig skyldighet att uppnå målet om god status i vattnen. Havsförvaltningsområdet är således inte juridiskt jämförbart. På basis av högsta förvaltningsdomstolens praxis ska en försämring av den ekologiska statusen eller risken för detta betraktas som sådan betydande förorening av miljön som avses i miljöskyddslagen, och därmed utgöra ett hinder för beviljande av miljötillstånd. Det faktum att RFV har beviljat havsförvaltningsområdet tillstånd för större projekt än vad som har föreslagits i det överklagade beslutet, är inte en grund för att inte tillämpa Weser-rättspraxisen, som otvivelaktigt och etablerat lämpar sig för vattenförvaltningsområdet.

Kraven på miljötillståndsvillkor i industriutsläppsdirektivet tillåter inte ett tillstånd för den projekt-helhet som nu föreslås

Industriutsläppsdirektivet (2010/75/EU, numera gäller den reviderade versionen 2024/1785) har verkställts i Finland genom miljöskyddslagen. Formuleringarna i direktivet har således betydelse för tolkningen av miljöskyddslagen. Industriutsläppsdirektivets nuvarande tillämpningsområde omfattar också direkt malm- och mineralgruvor. I skälen i industriutsläppsdirektivet konstateras att miljötillståndet bör omfatta alla åtgärder som krävs för att uppnå en hög skyddsnivå för miljön som helhet och för att säkerställa att anläggningen drivs i enlighet med de allmänna principerna för verksamhetsutövarens grundläggande skyldigheter. Tillståndet bör även omfatta gränsvärden för utsläpp av förorenande ämnen, eller motsvarande parametrar eller tekniska åtgärder, lämpliga krav för att skydda mark och grundvatten samt krav på kontroll. Tillståndsvillkoren bör fastställas på grundval av bästa tillgängliga teknik (BAT). Betydande föroreningar får under inga omständigheter uppkomma och en hög skyddsnivå för miljö bör i dess helhet uppnås, även om verksamheten skulle beviljas tillstånd avvikande från tillämpliga BAT. Detta utgör grundramen för tillståndsprövningen, som operationaliseras i artiklarna 11, 14 och 18 i rättsakten.

I artikel 11 föreskrivs om de allmänna principerna för verksamhetsutövarens grundläggande skyldigheter. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att anläggningarna används enligt bland annat följande principer: åtgärder vidtas; bästa tillgängliga teknik används och ingen betydande förorening förorsakas. I artikel 14 föreskrivs om tillståndsvillkoren. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillståndet omfattar alla åtgärder som är nödvändiga för att uppfylla

kraven i artiklarna 11 och 18. Gränsvärden för utsläpp kan kompletteras eller ersättas av likvärdiga parametrar eller tekniska åtgärder som säkerställer en likvärdig miljöskyddsnivå. BAT-slutsatserna ska ligga till grund för fastställande av tillståndsvillkoren, men den behöriga myndigheten får ställa strängare tillståndsvillkor än de som går att uppnå genom användning av bästa tillgängliga teknik enligt BAT-slutsatserna, utan att det emellertid påverkar tillämpningen av artikel 18. I artikel 18 föreskrivs om miljökvalitetsnormer. Om en miljökvalitetsnorm ställer högre krav än vad som kan uppnås genom användning av bästa tillgängliga teknik, ska i tillståndet anges ytterligare åtgärder för att minska anläggningens konsekvenser för föroreningen i det berörda området, utan att det påverkar andra åtgärder som kan behövas för att iaktta miljökvalitetsnormerna. Om ett tillstånd innehåller strängare villkor i enlighet med det första stycket, ska den behöriga myndigheten bedöma de strängare villkorens inverkan på halterna av de berörda förorenande ämnena i den mottagande miljön.

Således har det i industriutsläppsdirektivet formulerats en unionsrättslig tillståndsstandard, med vilken man eftersträvar direktivets syfte, dvs. att förhindra föroreningar. Standarden grundar sig inte på BAT-slutsatserna om förbindelse, utan på verksamhetsutövarens grundläggande skyldighet att inte orsaka betydande förorening. Tillämpningen av BAT-slutsatserna är ett sätt att uppnå detta mål, men begränsar dock inte myndigheten till BAT-slutsatserna. Detta skulle vara oändamålsenligt i en situation där det inte finns BAT-slutsatser för alla verksamhetsformer, och de i vilket fall som helst utvecklas hela tiden. Enligt ordalydelsen i artiklarna 14 och 18 ska myndigheten i miljötillståndsvillkoren inkludera strängare ytterligare åtgärder, om detta är nödvändigt för att uppnå någon miljökvalitetsnorm. Fosfor har i bilaga VIII till ramdirektivet för vatten tagits upp på listan över de viktigaste förorenande ämnena i punkt 11: Ämnen som bidrar till eutrofiering.

Enligt RFV är nätbassängsodling till havs den bästa möjliga miljötekniken (BAT).⁹ Ändringssökanden konstaterar att det i en situation där man enligt bästa möjliga miljöteknik inte alls tar till vara fosfor från utsläppen, inte kan anse att förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd uppfylls. Ett utsläpp som är relevant för projektet, fosfor, orsakar eutrofiering och bör avlägsnas på samma grunder som man förutsätter att det avlägsnas även i andra industriella projekt.

Enligt RFV har man i projektet och tillståndsansökan strävat efter att minska utsläppen och deras konsekvenser utifrån bästa miljöpraxis (BEP) genom att ansöka om tillstånd utifrån belastningen, om ett tillräckligt stort tillstånd som lämpar sig för området samt med hjälp av lokaliseringsstyrning. De två första åtgärderna och genom att placera anläggningen så nära vägnätet och hamnarna som möjligt kan konsekvenserna per kilo producerad fisk minskas. Genom att placera anläggningen enligt planen långt från känsliga naturobjekt och i goda förhållanden minskas de relativa miljökonsekvenserna för vattenkvaliteten och de känsliga naturområdena.¹⁰ Ändringssökanden konstaterar att bästa miljöpraxis i detta fall inte minskar relevanta fosforutsläpp som tillsammans beviljande av miljötillstånd.

¹² Beslut 326 och 39947/2024, s. 83

Projektet skulle orsaka följder som strider mot vattenramdirektivet

Målet om en god status och förbudet mot att försämra en god status enligt vattenramdirektivet är tvingande rätt som styr tillståndsprövningen. En god status i vatten- och havsmiljön kan inte uppnås utan att ta med målen för vattenvården och havsvården i styrningen av enskilda projekt. Medlemsstaterna är skyldiga att vidta alla rimliga åtgärder för att uppnå miljömålen, vilket innebär en skyldighet att styra olika funktioner på ett sätt som är förenligt med målen. För att uppnå en god miljöstatus i den havsmiljön ska miljömålen styra tillståndsprövningen av enskilda projekt.¹¹

Den ekologiska klassificeringen av kustvattnen grundar sig enligt anvisningarna i huvudsak på klorofyll-a i växtplankton, bottendjursindexet samt på växtdjupet i den nedre gränsen för blåstång. En helhetsbedömning av vattenkvaliteten görs, där man slår samman den information om vattnets status som alla kvalitetsfaktorer ger. Om de totala näringsämnen klassificeras på olika sätt, betonas fosforresultaten. I de yttre vattenförekomsterna övervakas makrofyter sällan, eftersom öar och litoralzoner till största delen saknas. Den viktigaste kvalitetsfaktorn för den ekologiska statusen är således växtplankton längre ut, och den bästa bilden av utvecklingen fås genom att mäta halten av klorofyll-a i ytvattnet.

Halten av klorofyll-a i vattenförekomsten på öppet hav i Nystad har 2017–2023 varit i genomsnitt 3,0 µg/l, vilket redan överskrider gränsen för god status (2,1 µg/l) med 43 %. Åren 2023 och 2024 har halterna av klorofyll-a redan varit mycket nära gränsen för otillfredsställande 4,2 µg/l. Enligt NTM-centralen i Egentliga Finland finns det risk för att växtplankton av de ekologiska kvalitetsfaktorerna i vattenförekomsten på öppet hav i Nystad försämras till otillfredsställande status under de kommande åren.¹²

Ålands landskapsregering har dessutom uttalat sig om att den planerade fiskodlingsanläggningen ligger i närheten av Norra Delet i Ålands kustvattenförekomst, vars ekologiska status är måttlig. Landskapsstyrelsen har genomfört tillsyn och statusklassificering under många år och enligt den sista klassificeringen för åren 2018–2024 är statusen fortfarande måttlig och bör förbättras. Verksamheten kan äventyra Ålands möjlighet att uppfylla kraven i EU:s ramdirektiv för vatten inom de nuvarande tidsfristerna.¹³

¹⁰ Beslut 326 och 39947/2024, s. 40

¹¹ Puharinen, S.-T., Hakkarainen, M., Belinskij, A.: Granskning av hur Finlands havsvårdslagstiftning fungerar – Målen för havsvården och avvikelser från dem. Miljöministeriets publikationer. 2021:14. s. 45–46.

¹² Beslut 326 och 39947/2024, s. 83

Tillståndsmyndigheten konstaterar själv: "Fiskodling ökar näringshalterna i vattnet. En ökning av näringshalterna i fiskodlingsanläggningens influensområde kan leda till lindrig eutrofiering av havsområdet. Detta syns bland annat i att vattnet blir grumligare och siktdjupet försämras. Dessutom kan anrikningen av näringsämnen främja ansamlingen av organiskt material på havsbotten, vilket ökar syreförbrukningen och kan försämma bottenens biologiska status."¹³ Ändringssökanden konstaterar under dessa förhållanden, då man är långt borta från att uppnå en god status och dessutom är på gränsen mellan måttlig och otillfredsställande status att en betydande ökning av fosforutsläppet som ökar andelen a-klorofyll i växtplankton inte kan göras utan att direkt äventyra de bindande målen i vattenramdirektivet. När tillståndsmyndigheten konstaterar att en ökning av näringshalterna i fiskodlingsanläggningens influensområde direkt kan leda till en ökning av eutrofieringen i havsområdet, ser ändringssökanden ingen möjlighet att orsaka ytterligare eutrofiering inom ramen för de begränsningar som lagen medför och de skyldigheter att uppnå en god status som är bindande för myndigheten.

I fallet HFD:2022:38 var det fråga om konsekvenserna av Sierilä kraftverk i förhållande till målen i vattenramdirektivet. Högsta förvaltningsdomstolen tillämpade Weser-domen i fallet. Domstolen konstaterade för det första att en försämring av den höga ekologiska statusen eller dess komponenter måste anses vara förbjuden i enlighet med artikel 4.1 (a) och (i) i vattenramdirektivet. En sådan försämring av den ekologiska statusen eller risken för en sådan försämring var att betrakta som sådan betydande förorening av miljön som avses i miljöskyddslagen.

Vid bedömningen av betydelsen av nämnda brister i konsekvensbedömningarna vid tillståndsprövningen behövde man beakta försiktighetsprincipen enligt miljöskyddslagen vid tolkningen av förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt miljöskyddslagen och för att utifrån erhållna utredningar och givna tillståndsvillkor i tillräcklig utsträckning försäkra sig om att förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylldes i alla situationer. Utifrån utredningen i ärendet kunde man inte utesluta att det inte skulle orsakas betydande belastning av fasta partiklar i synnerhet i Nuorttijoki och Soklioja, och därigenom igenslamning av fåror och betydande ekologiska konsekvenser. I synnerhet en eventuell igenslamning och syrebrist på lekplatser skulle avsevärt äventyra levnadsförhållandena för insjööringsbeståndet i Nuorttijoki. Med hänsyn till detta var det möjligt att projektet skulle orsaka en försämring av Sokliojas och Nuorttijokis ekologiska status från hög till god eller för Nuorttijokis del åtminstone en försämring av statusen inom en kvalitetsfaktor, det vill säga fiskbeståndet.

I ärendet skulle således bedömas om genomförandet av kraftverksprojektet äventyrade en god ekologisk potential för vattenförekomsten, eller om projektet skulle medföra en försämring av åtminstone en av delfaktorerna i klassificeringen av flodsystemens ekologiska status som nämns i bilaga V till vattenramdirektivet. Dessa delfaktorer är bland annat biologiska faktorer, samman-

¹³ Beslut 326 och 39947/2024, s. 50

¹⁴ Beslut 326 och 39947/2024, s. 68

sättning och förekomst av vattenväxter, sammansättning och förekomst av bentiska evertebrater, sammansättning, förekomst och åldersstruktur hos fiskfaunan, hydromorfologiska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna, hydrologisk regim (kvantitet och dynamik för vattenflöde, förbindelser med grundvattenförekomster), flodens kontinuitet, morfologiska förhållanden (variation i floddjup och flodbredd, flodbäddens struktur och substrat samt strandzonens struktur) och kemiska och fysikalisk-kemiska faktorer som stöd för de biologiska faktorerna. Vid bedömningen av äventyrandet av miljön måste man också beakta konsekvenserna av de tillståndsvillkor och åtgärdsskyldigheter i tillståndsbeslutet som minskar olägenheterna.

Ändringssökanden konstaterar till dessa delar att man i fråga om det överklagade beslutet inte kan försäkra sig om att det inte sker en försämring av den ekologiska statusen från måttlig till otillfredsställande eller åtminstone en försämring av statusen för en kvalitetsfaktor, dvs. växtplankton. Även enligt tillståndsmyndigheten är det snarare sannolikt att mängden växtplankton ökar i och med eutrofieringen. En sådan försämring av den ekologiska statusen eller risken för en sådan försämring ska betraktas som sådan betydande förorening av miljön som avses i miljöskyddslagen, vilket utgör ett hinder för beviljande av miljötillstånd. Ändringssökanden konstaterar även att man enligt högsta förvaltningsdomstolen vid bedömningen av äventyrandet av miljön ska beakta de tillståndsvillkor som minskar olägenheterna i tillståndsbeslutet. Den som ansöker om tillstånd och tillståndsmyndigheten har konstaterat att BAT-teknik inte tillämpas på vattenbruk och att det inte är möjligt att rena fosfor i nätodlingsbassängerna. Detta ska i enlighet med högsta förvaltningsdomstolens praxis beaktas vid bedömningen av äventyrandet av miljön, eftersom det inte är möjligt att effektivt ingripa i relevanta utsläpp, dvs. fosfor, genom tillståndsvillkoren. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd uppfylls enligt ändringssökandens uppfattning inte heller av denna orsak.

Skyldigheterna i vattenramdirektivet har senare också föreskrivits i lagen om vattenvårds- och havsvårdsförvaltningen. Bestämmelser om målen för vattnets status finns i 20 a §. I alla yt- och grundvattenförekomster ska uppnås åtminstone god status eller ett annat mål för vattnets status som uppställts för vattenförekomsterna i förvaltningsplanen med stöd av 22, 24 eller 25 §. Uppnåendet av målen får inte äventyras på grund av ett projekt eller en verksamhet. Vid bedömningen av konsekvenserna av projektet eller verksamheten ska utöver vad som anges i förvaltningsplanen även beaktas annan aktuell information om vattenförekomstens status.

I 20 b § föreskrivs om kravet på icke-försämring. Statusen för en vattenförekomst får inte på grund av ett projekt eller en verksamhet försämrats så att en faktor för klassificering av en ytvattenförekomsts ekologiska status blir försämrad med minst en statusklass, eller ytterligare försämrats i det fall att faktorn redan befinner sig i den lägsta statusklassen, eller miljökvalitetsnormen i fråga om ett förorenande eller skadligt ämne överskrids i en yt- eller grundvattenförekomst eller, om miljökvalitetsnormen redan har överskridits, koncentrationen av ämnet i vattenförekomsten stiger. Vid bedömningen av konsekvenserna av projektet eller verksamheten ska utöver vad som anges i förvaltningsplanen även beaktas annan aktuell information om vattenförekomstens status.

Målet för vatten- och havsvården är att uppnå och upprätthålla åtminstone god status i vatten

och Östersjön. Eutrofieringen är det största problemet i Östersjön och Finlands havsområde är genomgående övergött. Planeringen av havsvården grundar sig på vattenförvaltningslagen och statsrådets förordning om havsvårdsförvaltningen, med vilka EU:s ramdirektiv om en marin strategi har verkställts. I havsförvaltningsplanen har man i anslutning till fiskodling ställt upp ett allmänt mål för näringsbelastningen, enligt vilket belastningen från vattenbruk inte får hota uppnåendet av en god status eller en redan uppnådd god status.¹⁵ Vattenförvaltningsplanerna grundar sig på vattenförvaltningslagen och de justeras vart sjätte år. Av den belastning på vattendragen som fiskodlingen orsakar har man i planerna konstaterat att trots att verksamhetens andel av den totala belastningen i vattenförvaltningsområdet är liten, kan belastningen lokalt vara betydande.¹⁶ En liten total belastningsandel innebär inte i sig att belastningspunkten inte kan orsaka en förbjuden försämring av kvalitetsfaktorerna i statusklassen.

NTM-centralen i Egentliga Finland anser att de minsta projektalternativen, antingen ALT1a eller ALT2a, skulle vara genomförbara för viss tid. Enligt den föreslagna konsekvensbedömningen är de övriga projektalternativen inte genomförbara ens för viss tid, eftersom de kan leda till att vattenförekomstens status och dess kvalitativa faktor, halten a-klorofyll, försämras ytterligare. Verksamheten skulle då väsentligt försvåra uppnåendet av en god ekologisk status i vattenförekomsten. Eftersom projektet ligger i ett havsområde vars status är sämre än god, ska det granskas enligt försiktighetsprincipen. Ändringssökanden instämmer i NTM-centralens åsikt till den del som centralen anser att ett tillstånd av beviljad storlek inte är genomförbart. Ändringssökanden anser däremot att försiktighetsprincipen och det faktum att projektet ligger i ett vattenförvaltningsområde av sämre status än god, samt att utsläppen av projektet uttryckligen är de utsläpp som sänker statusklassen från god till måttlig, förhindrar genomförandet av projektet helt och hållet. Av de ekologiska kvalitetsfaktorerna riskerar växtplankton att sjunka från måttlig till otillfredsställande, vilket innebär att inga ytterligare utsläpp som försämrar situationen ska tillåtas i området. Däremot ska myndigheten granska vad som kan göras för att förbättra status på annat håll än i samband med detta tillståndsbeslut.

Enligt NTM-centralen i Egentliga Finland ligger projektet enligt MKB-kontaktmyndighetens motiverade slutsats i vattenförekomsten på öppet hav i Nystad, som i den nationella planen för lokaliseringstyrning av vattenbruket 2014 bedömdes vara ett möjligt område för att koncentrera fiskodlingen. I planen bedömdes att det i öppna havsområden kunde inrättas betydligt större enheter för fiskodling än de som är avsedda för en tillväxt på 400–600 t/a. Planen för lokaliseringstyrning har dock inte uppdaterats så att den motsvarar förändringarna i vattendragens status. Vattenförekomsten på öppet hav i Nystad hade fortfarande en god ekologisk status när planen för lokaliseringstyrning utarbetades, men dess status sjönk till måttlig i den senaste klassificeringen från 2019. I klassificeringen av den tredje planeringsperioden för vattenvården är vattenförekomstens ekologiska status måttlig och den kemiska statusen sämre än god. Förändring av status från god till otillfredsställande baserade sig särskilt på en försämring av medelvärdet för halten av

¹⁵ Åtgärdsprogram för Finlands havsförvaltningsplan 2022–2027. MM 2021:30, s. 85

¹⁶ Miljöskyddsanvisning för fiskodling. MM. s. 33

klorofyll-a (+0,38 µg/l). I havsområdena vid kusten av vattenförekomsten på öppet hav i Nystad har vattenkvaliteten redan länge försämrats för flera variabler (algproduktion, totalfosfor, siktdjup). Vid bedömningen av konsekvenserna för naturmiljön ska man beakta vattenförekomstens nuvarande status som är sämre än god och dess utvecklingsriktning. I konsekvensbeskrivningen har man inte i tillräcklig grad beaktat havsområdenas nuvarande tillstånd och den synbara utvecklingen i en sämre riktning. Även en lokal försvagande konsekvens kan vara betydande för helheten.¹⁷

Ändringssökanden instämmer till denna del i NTM-centralens utlåtande.

Regionförvaltningsverket hänvisar i miljötillståndet till ändringssökandens anmärkning. Verket bestrider inte de ställningstaganden som framförs i anmärkningen om punktbelastningen av olika funktioner, problem i anslutning till genomförandet av strategin för vattenbruk, Skärgårdshavets tillstånd eller utmaningarna med att minska näringsbelastningen och uppnå en god status i vattnen.¹⁸ Till detta konstaterar ändringssökanden att miljömålen i vattenförvaltningsplanen och havsförvaltningsplanen ska beaktas som bindande mål i tillståndsprövningen. Det ska inte hänvisas till utmaningarna med att uppnå en god status i vattnen samtidigt som det beviljas tillstånd för verksamhet som försvårar eller förhindrar uppnåendet av målen.

Ändringssökanden påpekar också att det i vattenförvaltningslagen föreskrivs om avvikelser. Enligt 23 § i lagen om vattenvårdsförvaltningen kan man på grund av ett nytt viktigt projekt avvika från miljömålen, om projektet är mycket viktigt ur allmänt intresse och den nytta det medför för den hållbara utvecklingen eller människors hälsa eller människors säkerhet är betydande, alla till buds stående åtgärder för att förhindra olägenheter har vidtagits och om den nytta som eftersträvas inte kan uppnås på något annat tekniskt eller ekonomiskt skäligt sätt som utgör ett betydligt bättre alternativ för miljön än genom förändring av vattenförekomsten. Försämringen av ytvattenförekomstens status från hög till god anses inte strida mot miljömålen, om försämringen av statusen orsakas av ett nytt viktigt projekt i enlighet med hållbar utveckling och om ovan nämnda förutsättningar uppfylls. I det nya fiskodlingsprojektet är det utmanande att uppfylla förutsättningarna för avvikelse enligt miljöministeriets ståndpunkt.¹⁹ Ändringssökanden konstaterar att inga avvikelser har föreslagits i ärendet, men Forststyrelsen borde också ha ansökt om avvikelse i samband med miljötillståndet.

Förutsättningarna för beviljande av vattentillstånd uppfylls inte

Fiskodlingsanläggningen behöver tillstånd enligt 4 kap. i vattenlagen för uttag av vatten från vattendrag samt tillstånd enligt 3 kap. att hålla konstruktioner, såsom nätbassänger, på vattenområdet och att bygga en utloppsledning för avloppsvatten på vattenområdet. Tillstånd behövs också om byggandet kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd eller vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd, och om förändringen medför de följder

¹⁷ Beslut 326 och 39947/2024, s. 11

¹⁸ Beslut 326 och 39947/2024, s. 83

¹⁹ Miljöskyddsanvisning för fiskodling. MM 2020, s. 65–66

som anges i 3 kap. 2 § 1 mom. i vattenlagen. I de allmänna förutsättningarna för tillstånd ingår en intressejämförelse enligt 3 kap. 4 § i vattenlagen. Enligt 3 kap. 6 § i vattenlagen ska vid prövningen av förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt vattenlagen beaktas vad som har lagts fram i förvaltningsplanen, och enligt 11 kap. 21 § i vattenlagen ska det av tillståndsbeslutet framgå hur förvaltningsplanen och havsförvaltningsplanen har beaktats.

I det överklagade beslutet har förutsättningarna för beviljande av vattentillstånd behandlats mycket snävt: Det vattenområde som behövs för placeringen av anläggningens konstruktioner är i Forststyrelsens besittning. Förutsättningarna för beviljande av tillstånd enligt vattenhushållningstillståndet för placering av anläggningens konstruktioner i vattenområdet finns, eftersom nyttan av att hålla fiskodlingsbassängerna i havet för privata intressen är betydande jämfört med förlusterna av dem för allmänna eller enskilda intressen.²⁰ Ändringssökanden påpekar att förutsättningarna i 11 kap. 21 § i vattenlagen inte uppfylls med så här snäva motiveringar.

I fallet HFD:2022:38 drog högsta förvaltningsdomstolen upp riktlinjer för konsekvenserna av vattenramdirektivet även i en intressejämförelse enligt vattenlagen. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att tolkningen av betydelsen av målet för vattnens status med beaktande av den unionsrättsliga lojalitetsförpliktelsen ska grunda sig på unionsrättens innehåll sådant det framgår av vattenramdirektivet och EU-domstolens tolkningsavgöranden gällande det, i synnerhet av ovan nämnda dom. I det överklagade ärendet var det fråga om tillämpningen av bestämmelsen om intressejämförelse i den gamla vattenlagen. I enlighet med ändringen av vattenlagen skulle förvaltningsplanens innehåll beaktas i intressejämförelsen. Direktivets tolkningseffekt förutsatte i ett sådant fall att den flexibla bestämmelsen så långt som möjligt tolkades så att direktivets effektiva inverkan på den nationella rättsordningen kan förverkligas. Om projektet äventyrar uppnåendet av en god status och en god kemisk status, kan tillstånd inte beviljas på basis av vattenramdirektivet och EU-domstolens rättspraxis. I en intressejämförelse enligt vattenlagen innebär detta att projektets skadliga konsekvenser för vattenmiljön ska betonas så att nyttan inte är betydande jämfört med olägenheterna.

Ändringssökanden anser att vattentillståndet borde ha avgjorts på annat sätt. Enligt högsta förvaltningsdomstolens praxis kan tillstånd inte beviljas om projektet äventyrar uppnåendet av en god status. Resultatet av intressejämförelsen är då också att projektets skadliga konsekvenser för vattenmiljön ska betonas så att nyttan inte är betydande jämfört med olägenheterna. Ändringssökanden anser att en sådan situation föreligger i det överklagade beslutet.

Beslutet grundar sig inte på tillräckliga utredningar och konsekvensbedömningar som lagen kräver

Kontaktmyndigheten, dvs. NTM-centralen i Egentliga Finland, har konstaterat att resultaten av förfarandet vid miljökonsekvensbedömning visar att det med de vattenbelastningsmodeller och/eller vattenbedömningsmetoder som använts i bedömningsförfarandet vad gäller fiskodlingsanläggningen inte har identifierats betydande konsekvenser med tanke på projektet.

²⁵ Beslut 326 och 39947/2024, s. 11

Enligt bedömningen orsakar inte ens det största projektalternativet av Forststyrelsens fiskodlingsanläggning måttliga skadliga konsekvenser, och det finns inga märkbara skillnader i konsekvenserna för olika stora projektalternativ.²¹ I kontaktmyndighetens beslut konstateras att det är svårt att hitta ett bättre alternativ till modelleringen av strömnings- och vattenkvaliteten, men modelleringen bedömer de totala konsekvenserna för vattenkvaliteten som för små. Enligt kontaktmyndigheten är toleransen i projektets lokaliseringsområde den primära faktorn att beakta när man bedömer hur mycket belastningen kan ökas i vattenförekomsten.

NTM-centralen konstaterade bland annat att enligt programmet för miljökonsekvensbedömning verkar konsekvenserna sträcka sig långt in i Bottenhavets nationalpark, vilket innebär att bottenarnas status också ska undersökas i nationalparkens södra delar på grund av områdets känslighet och undervattensmångfald.²² Fiskodlingsanläggningens planerade odlingsmängder mätt i mängden fisk är anmärkningsvärt stora i de olika alternativen, och det finns ingen erfarenhet av projekt av motsvarande storleksklass i närområdet med undantag av det minsta alternativet (250 t/a), för vilket motsvarande fiskodlingsverksamhet finns på Skärgårdshavets sida.²³

Regionförvaltningsverket konstaterade också själv att modelleringen är förknippad med vissa osäkerhetsfaktorer, såsom avsaknaden av en bedömning av långtidskonsekvenser.²⁴ Ändringsökanden konstaterar även till denna del att eftersom långtidskonsekvenserna inte har bedömts och projektet även enligt RFV:s ståndpunkt orsakar eutrofiering, kan man inte säkerställa att projektet inte skulle orsaka en förbjuden försämring av status för ytvattenförekomstens kvalitativa faktor enligt vattenramdirektivet.

Enligt NTM-centralen i Egentliga Finland är det nödvändigt att bedöma den belastning som projektet orsakar också på annat sätt än med uppgifter som fås enbart med FICOS-modellen. Andra metoder för bedömning av belastningen har inte använts i konsekvensbeskrivningen. En svaghet i FICOS-modelleringen kan anses vara att den ignorerar näringskretsloppen i vattenekosystemet och endast beaktar tillsatsen av ämnen och förlusten av dem. Vid bedömningen av modellens tillförlitlighet kan den belastande verksamhetens konsekvenser för målområdets ekologiska status ifrågasättas, eftersom belastningens totala konsekvenser inte kan utredas enbart med hjälp av en modellgranskning. Tolkningen av modelleringen kräver en noggrann ekologisk granskning så att begränsningarna i modellresultaten ska kunna identifieras och beaktas. I konsekvensbeskrivningen borde man bättre ha motiverat hur det är möjligt att öka belastningen på vattenförekomsten när dess status redan är sämre än god.²⁵

Till denna del konstaterar ändringssökanden som sin uppfattning att en ökning av belastningen på vattenförekomsten inte kan motiveras under dessa förhållanden. Ändringssökanden instämmer även med NTM-centralens uppfattning om att bedömningen av belastningen inte grundar sig på

²¹ Ibid., s. 10

²² Kontaktmyndighetens utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning, s. 24

²³ Beslut 326 och 39947/2024, s. 10

²⁴ Beslut 326 och 39947/2024., s. 68

²⁵ Beslut 326 och 39947/2024, s. 11

tillräckliga utredningar och hänvisar till Ålands landskapsregerings krav på att till exempel använda Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts vattenwebb-modell, som gör det möjligt att beräkna bakgrundsbelastningen netto från andra vattenförekomster.²⁶

Ändringssökanden konstaterar att högsta förvaltningsdomstolen i fallet HFD:2019:166 har konstaterat att konsekvensbedömningarna är otillräckliga. I analysen av modelleringsresultaten hade man inte beaktat den interna belastningens och andra faktorers (sulfat, fosfor, syreförbrukning och värmebelastning) samverkan med eutrofieringsutvecklingen i vattendraget. I konsekvensbedömningen hade man inte heller presenterat balansgranskningar, utifrån vilka man hade kunnat bedöma bioproduktfabrikens och den övriga externa och interna belastningens storleksklasser och deras inverkan på ämnes-cirkulationerna i Kallavesi. I resultaten presenterades inga balansgranskningar, av vilka storleksklasserna för den belastning som fabriken orsakar och annan extern belastning samt den interna belastningen och därigenom dess betydelse för sjöns ämnes-cirkulation, skulle framgå. Enligt högsta förvaltningsdomstolen skulle bottensedimentets förmåga att hålla tillbaka belastningen oundvikligen försämrans när belastningen ökar. En betydande del av den fosfor som följer med den externa belastningen skulle stanna kvar i Kallavesi, vilket på lång sikt påverkar fosforcirkulationen och den interna belastningen. Detta har inte beaktats i modellgranskningen.

I bedömningarna hade man inte heller beaktat näringsbelastningen från andra källor i Kallavesi med tanke på att den också reagerar på den sulfat- och värmebelastning som verksamheten orsakar och ytterligare förstärker den interna belastningen på sjön. I bedömningen hade man inte heller beaktat den inverkan på näringsväven som följer av eutrofieringsutvecklingen via fiskbeståndet och djurplankton och som ytterligare skulle främja tillväxten av växtplanktonbiomassan. Sammantaget framgick det inte tydligt och entydigt av bedömningarna hur alla de ovan beskrivna faktorerna, särskilt sammantaget granskade, skulle påverka den planerade verksamhetens ekologiska status i Kallavesi under verksamhetens hela livscykel, det vill säga under en tilläggsbelastning som skulle pågå i flera årtionden. I de modeller som sökanden låtit göra fanns det således betydande osäkerhet i bedömningen av konsekvenserna för vattendragen, särskilt i fråga om utsläppens långsiktiga och sammantagna konsekvenser.

Ändringssökanden konstaterar till dessa delar att MKB-kontaktmyndigheten och Ålands landskapsregering konstaterar att åtminstone nivån på bakgrundsbelastningen och verksamhetens långsiktiga konsekvenser utretts i otillräcklig grad. Den senare har också medgetts av tillståndsmyndigheten. Även konsekvenserna för Natura-områdena längre ner har utretts otillräckligt så att förutsättningarna för beviljande av tillstånd inte uppfylls. Ändringssökanden konstaterar att miljötillståndet enligt den myndighet som ansvarar för miljökonsekvensbedömningen inte grundar sig på tillräckliga utredningar och enligt försiktighetsprincipen (MSL 20 §) kan miljötillstånd då inte beviljas. Även i detta projekt har det funnits betydande osäkerhet om långtids- och samverkans-effekterna.

²⁶ Kontaktmyndighetens utlåtande om programmet för miljökonsekvensbedömning, s. 22

Projektet bryter mot artikel 5 i Helsingforskonventionen

Konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö (1974, 1992), den så kallade Helsingforskonventionen, förpliktar länderna att minska belastningen från alla utsläppskällor, skydda havsnaturen och bevara arternas mångfald. Kravet på att belastningen ska minskas från alla belastningskällor i fördraget tryggar uttryckligen att belastningen minskas från alla utsläppskällor, fastän en viss liten del av belastningen är liten. Om belastningen från varje belastningskälla på Östersjön inte systematiskt minskas, uppstår en situation där belastningen ökar. Punktbelastare åläggs regelmässigt ett krav på att rena sina utsläpp oberoende i vilket vattendrag de hamnar och oberoende av hur liten varje belastares andel av hela utsläppet i vattendraget är. Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM) har fastställt maximivärden för näringsbelastningen i olika områden av Östersjön. Det finns fortfarande en bit kvar innan fosformålet för hela Finland uppnås.

Konventionen om skydd av Östersjön är förpliktande för myndigheter och domstolar. Enligt artikel 5 förbinder sig de fördragsslutande parterna att förhindra och eliminera sådan förorening av Östersjöområdets marina miljö som orsakas av skadliga ämnen från alla källor och för detta syfte genomföra de förfaranden och åtgärder som avses i bilaga I till konventionen. Enligt bilaga I till fördraget är fosfor ett skadligt ämne.

Ändringssökanden anser att utsläppet av fosfor i Östersjön direkt från nätbassängen bryter mot skyldigheterna i konventionen om skydd av Östersjön och att myndigheten inte bör tillåta det.

Projektet äventyrar Natura-områdenas skyddsvärden

Enligt NTM-centralen i Egentliga Finland har de konsekvenser som avsevärt försämrar de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-områdena inte kunnat uteslutas på ett tillförlitligt sätt. De sammantagna konsekvenserna bör bedömas i förhållande till Natura-områdena och inte till fiskodlingsverksamhetens influensområde. De konsekvenser som försämrar de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-områdena i Nystads skärgård och Sexmilar-skärgården har inte uteslutits på ett tillförlitligt sätt i ett enda av projektalternativen. I tillståndsansökan har man inte kompletterat Natura-bedömningen som gjordes för MKB-förfarandet i fråga om de brister som framfördes i NTM-centralens utlåtande 21.11.2023.²⁷ I fråga om Södra Sandbäcks Natura-område anser NTM-centralen att konsekvenserna för de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området sannolikt är lindrigare. På grund av felberäkningarna av bakgrundsbelastningen är emellertid också uteslutandet av de konsekvenser som betydligt försämrar Södra Sandbäcksområdet förknippad med osäkerhet. I tillståndsansökan behandlas Natura-områdena delvis, men Natura-bedömningen har inte kompletterats så att de betydande försvagande konsekvenserna för Natura-områdena uteslutits på ett tillförlitligt sätt.

Konsekvenserna för naturmiljön har bedömts vara högst ringa, främst på grundval av projektområdets karaktär av öppet hav och goda strömningsförhållanden. Vid konsekvensbedömningen

²⁷ NTM Utlåtande VARELY/522/2025 27.2.2025

ska naturmiljön också bedömas med beaktande av naturvärdenas känslighet för uppskattade näringstillskott. I MKB-beskrivningen konstateras att det i närheten av projektområdena förekommer flera betydande naturvärden och att det uppstår konsekvenser för dem. Det konstateras till exempel att man utifrån dykningsundersökningen bedömer att det i området förekommer starkt hotade (EN) undervattensnaturtyper, tångbottnar och rödalgsbottnar. Starkt hotade naturtyper kan inte betraktas som normala livsmiljöer. Därför är det tveksamt om de slutsatser om konsekvenserna av förändringens omfattning som presenteras i beskrivningen är riktiga. Som kriterium för storleken på en obetydlig förändring har framförts att konsekvenserna gäller cirka 10 % av arealen. Enligt NTM-centralen kan en ändring på 10 % av de starkt hotade naturtyperna inte anses vara ringa, då kriterierna för förändringarnas omfattning inte har motiverats närmare.²⁸

På basis av de modellerade konsekvenserna för vattenkvaliteten uppstår en liten tilläggsbelastning på Natura-områdena, varvid NTM-centralen vidare anser att det är nödvändigt att noggrannare bedöma känsligheten för de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-områdena, utöver den befintliga belastningen. I fråga om de sammantagna konsekvenserna är även Natura-bedömningen bristfällig och NTM-centralen hänvisar till sitt utlåtande 21.11.2023. Efter MKB-förfarandet har dessutom nya tillstånd eller fortsatta tillstånd beviljats för fiskodlingsanläggningar i Natura-områdena i fråga eller i deras närhet, där odlingsmängderna har ökat. Syftet har varit att delvis beakta detta i kompletteringen av tillståndsansökan, men eventuella sammantagna konsekvenser har bedömts bristfälligt, och betydande försämrande konsekvenser för Natura-områdena kan inte uteslutas på ett tillförlitligt sätt. NTM-centralen har ansett att man i de Natura-bedömningar som gjorts för projekten i Pleikilä och Loukeenari inte uteslutit betydande försvagande konsekvenser för de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området Sexmilarskärgården. I fråga om de sammantagna konsekvenserna betonar NTM-centralen att konsekvenserna ska bedömas i förhållande till Natura-området och inte till fiskuppfödningens verksamhetens influensområde. I fråga om övriga naturvärden har kontaktmyndighetens motiverade slutsats inte beaktats tillräckligt i tillståndsansökan och man har strävat efter att korrigera de brister som lyfts fram i den. Bristerna är motsvarande som för Natura-områdena, eftersom de naturvärden och konsekvensmekanismer som bedöms i huvudsak är desamma.²⁹

Natura 2000-området i Nystads skärgård är 56 992 ha, varav 97,1 % är havsareal. Nystads skärgårdszoner hör till de mest omfattande i Bottenhavet. Välmående blåstångssamhällen bildar vidsträckta rev på de yttre öarnas stränder och i skärgården. Natura-området i Nystads skärgård har inkluderats i Natura 2000-nätverket som ett SAC-område enligt habitatdirektivet samt som ett SPA-område enligt fågeldirektivet, där skyddsgrunden är 35 arter enligt bilaga II till habitatdirektivet. Av naturtyperna kan projektet endast påverka undervattensnaturtyper, som i Natura-området är grund och klippstränder med algbälten (= rev) samt flador, glosjöar och lagunliknande vikar. Av arterna i habitatdirektivet kan projektet ha indirekta konsekvenser på sjöfåglar som äter och vilar i havsområdet samt på gråsälén och östersjövikaren.

²⁸ Beslut 326 och 39947/2024, s. 11

²⁹ Beslut 326 och 39947/2024, s. 8

Natura 2000-området i Sexmilarskärgården är 17 232 ha stort och största delen av det är yttre skärgård samt skärgård med små öar och skär i havszonen. Med undantag av Enskär och dess närliggande skär med värdefullt kulturarv och en värdefull natur ingår Sexmilarsområdet också i strandskyddsprogrammet. Området betraktas som ett representativt bevis på naturen i södra Bottenhavet och på statens områden har Bottenhavets nationalpark inrättats. På området finns också konstruktioner och anordningar i anslutning till försvarsmaktens verksamhet och området används för försvarsmaktens övnings- och skjutverksamhet. År 1998 klassificerades området genom statsrådets beslut som ett särskilt skyddsområde enligt fågeldirektivet (SPA). Det finns inga andra skyddsgrunder för Natura 2000-området, såsom naturtyper enligt bilaga I till habitatdirektivet. Efter den senaste uppdateringen från 2018 är grunden för skyddet av området sammanlagt 44 arter enligt bilaga I till fågeldirektivet. Projektet kan ha en avlägsen och indirekt inverkan på en del av arterna till exempel via näringsväven.

Södra Sandbäcks Natura 2000-område är yttre skärgård och består av några små skär och undervattensrev. Området är 2 603 ha stort. Skäret är betydande för gråsäl och ett av de sju sälskyddsområdena i Finlands havsområden. Det är förbjudet att röra sig i närheten av sälskären året runt. Natura-området Södra Sandbäck har inkluderats i Natura 2000-nätverket som ett SAC-område enligt habitatdirektivet på grundval av de naturtyper och djurarter som förekommer där. Som grunder för skydd av naturtyperna i bilaga I till habitatdirektivet nämns 2 naturtyper, av vilka största delen (294 ha) utgörs av rev och en liten del (3 ha) av skär och grund i den yttre skärgården. Av arterna i bilaga II till habitatdirektivet är gråsälens grunden för skydd.³⁰

Naturskyddsenheten vid NTM-centralen i Egentliga Finland har gett ett utlåtande om Natura-bedömningen och bland annat fört fram osäkerhetsfaktorer i utslutandet av konsekvenser som avsevärt försämrar naturvärdena, behovet av att bedöma de sammantagna konsekvenserna i förhållande till bakgrundsbelastningen, brister i kriterierna för storleken på en liten förändring samt brister i granskningen av effekterna av sälskrämmor. NTM-centralen anser att de konsekvenser som eventuellt utgör grunden för skyddet av Natura-områdena i Nystads skärgård och Sexmilarskärgården och som avsevärt försämrar naturvärdena inte på ett tillförlitligt sätt har utslutits i ett enda projektalternativ i Natura-bedömningen i fråga. I fråga om Natura-området Södra Sandbäck anser NTM-centralen att konsekvenserna för de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området sannolikt är lindrigare. På grund av felberäkningarna av bakgrundsbelastningen är emellertid också utslutandet av de konsekvenser som avsevärt försämrar Södra Sandbäcks område förknippat med osäkerhet.³¹

Kontaktmyndigheten lyfter också fram att det i beskrivningen har konstaterats finnas kontroversiella undersökningar om sälskrämmornas inverkan på marina däggdjur, främst gråsäl.

³⁰ Beslut 326 och 39947/2024, s. 19

³¹ Beslut 326 och 39947/2024, s. 22

Skrämmornas effekter bör undersökas noggrannare innan de eventuellt tas i bruk. Detta har också föreslagits i beskrivningen då osäkerhetsfaktorerna i konsekvensbedömningen för marina däggdjur har behandlats.

Ålands landskapsregering har i sitt utlåtande hänvisat till sina tidigare utlåtanden ÅLR 2022/4021 och ÅLR 2023/664 i miljökonsekvensbedömningsskedet av detta ansökningsärende. Efter miljökonsekvensbedömningen inrättade landskapsstyrelsen genom sitt beslut 21.11.2023 ett naturskyddsområde kallat Storklyndan med stöd av 8 § i naturvårdslagen (landskapslagen 1998:82). Området ligger 6–10 km från projektområdet. Området har betydande undervattensvärden och hög biodiversitet. Landskapsregeringen har avbildat naturvärdena via Ålands Seamap-projekt och resultaten visar höga marina naturvärden i närheten av Ålands gräns. Storklyndan har anmälts till kommissionen som ett föreslaget Natura 2000-område (pSCI). Om tillstånd beviljas, kan man inte utesluta att projektet skulle påverka uppnåendet av Natura 2000-målen i Storklyndans naturskyddsområde på Åland.

Ändringssökanden instämmer till dessa delar både med NTM-centralen i Egentliga Finland och Ålands landskapsregering.

Projektets tillstånd strider mot jämlikhetsprincipen

I kapitel 16 i miljöskyddslagen fastställs den allmänna skyldigheten att rena avloppsvatten utanför avloppsnäten. Reningskravet för fosforrening på basnivå är 70 % och det riktgivande kravet är 80 %. Effekten av fosforreningen vid Häpönniemi avloppsreningsverk ska vara minst 96 %. I de siffror som beviljats med stöd av miljöskyddslagen är kravet på att minska fosforutsläppet för punktbelastare numera i klassen 85–95 %. Vid nätbassängsodling är det inte möjligt att utfärda gränsvärden och bestämmelser om reningseffekten, eftersom utsläppen inte mäts eller analyseras systematiskt. Fastställandet av utsläppen grundar sig endast på verksamhetsutövarens bokföring av anläggningens fosforbalans, vilket inte är en tillräckligt exakt och tillförlitlig metod. Varje källa till punktbelastning som beviljas tillstånd med stöd av miljöskyddslagen åläggs i regel en skyldighet att vara medveten om mängden och kvaliteten på de utsläpp som de orsakar. Detta innebär mätning av utsläpp och analyser av dem. Detta görs inte i nätbassängstekniken. Registreringen av den totala mängden använt foder, fodrets fosforhalt och mängden odlad fisk samt mängden fosfor som avlägsnats med den är inte sådan mätning av utsläppen och analys av utsläppens kvalitet som förutsätts av andra punktbelastare. Verksamhetsutövaren ska enligt 6 § i miljöskyddslagen känna till verksamhetens konsekvenser för miljön, verksamhetens risker för miljön och hanteringen av dem samt möjligheterna att minska verksamhetens negativa miljöpåverkan. Enligt ändringssökandens uppfattning förverkligas detta inte på ett jämlikt sätt i tillståndsvillkoren för det överklagade miljötillståndet i förhållande till vad som förutsätts av andra verksamhetsutövare som orsakar fosforutsläpp eller andra utsläpp. Det strider mot jämlikhetsprincipen att lämna fiskodlingen utanför skyldigheten att minska fosforutsläppet och att mäta utsläppen som gäller alla andra punktbelastare. Andra verksamhetsutövare som producerar fosforutsläpp kan också genom att åberopa jämlikhet kräva att de egna tillståndsvillkoren lättas upp.

Sökanden har i sin ansökan konstaterat att det inte finns tillgång till vattenskyddsteknik för nätbassängsodling. Nätbassängstekniken är 50 år gammal och ingen annan punktbelastare har på länge kunnat tillämpa så här gammal teknik för att mäta och rengöra sina utsläpp. Enligt ändrings-sökandens uppfattning uppfylls inte förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd under dessa förhållanden.

Projektet uppfyller inte ens kriterierna i planen för lokaliseringstyrning av vattenbruket

Enligt planen för lokaliseringstyrning av vattenbruket är ytterligare odling i vattenbruket möjlig endast i områden med god ekologisk status. Planen för lokaliseringstyrning har ingen rättslig betydelse för tillståndsprövningen som gäller fiskodlingsanläggningen, men den ger bakgrunds-information för tillståndsprövningen.³² Enligt texten i planen för lokaliseringstyrning konstateras att en ökning av algmängden med högst 4 % kan anses vara en liten miljöförändring. I planen för lokaliseringstyrning har 4 % införts som kriterium endast i Skärgårdshavet, då man håller på att centralisera produktionen och man på nytt bedömer den godtagbara ökningen av belastningen för de produktionsenheter som bildas. Enligt planen för lokaliseringstyrning kan ny produktion inte alls inledas (kriterium 0 %) i en sådan vattenförekomst vars ekologiska status är sämre än god, såsom i vattenförekomsten på öppet hav i Nystad.³³ Ändrings-sökanden konstaterar att projektet i det överklagade beslutet inte heller enligt planen för lokaliseringstyrning av vattenbruket är möjligt i ett område där den ekologiska statusen har sjunkit från god till måttlig, och där det finns risk för att en kvalitetsfaktor till och med sjunker till otillfredsställande status.

Möjligheterna för landskapet Åland att fullgöra sina unionsrättsliga skyldigheter får inte hindras

Ålands landskapsregering konstaterar i sitt utlåtande att projektalternativet södra, som undersökts i MKB-förfarandet, ligger nära Ålands territorialvatten och vattenförekomsten Norra Delet, vilket i fråga om sin ekologiska status klassificerats som måttlig (data om vattenkvalitet från åren 2012–2018). Behovet av att minska näringshalterna i vattenförekomstens ytvatten har uppskattats till 0,4 % för totalkväve och till 8,2 % för totalfosfor. Således ska försämringsförbudet och förbättringskraven i EU:s ramdirektiv för vatten beaktas i MKB-förfarandet.

Landskapsgränserna och de gränsöverskridande konsekvenserna samt uppnåendet av målen ska beaktas i MKB-bedömningen. EU:s medlemsstater ska beakta de befintliga miljömålen på nationell nivå. Enligt artikel 10 i ramdirektivet om en marin strategi (2008/56/EG) ska de nationella miljömålen överensstämja med varandra och de gränsöverskridande konsekvenserna ska i mån av möjlighet beaktas. Enligt artikel 5.2 och artikel 6 i direktivet ska EU-medlemsstater som har en gemensam marin region eller delregion samarbeta för att uppnå direktivets mål. Åland ska uppnå målen i vattenramdirektivet senast 2027. För detta har man med landskapsstyrelsens modellering

³² Beslut 326 och 39947/2024, s. 71

³³ Ibid., s. 24

beräknat målvärdena för minskningen av näringsbelastningen. Av bilagan till utlåtandet framgår att näringsbelastningen från andra vattenförekomster enligt modellberäkningen har en tämligen stor inverkan på vattenförekomsten Norra Delets ekologiska status. Landskapsstyrelsen konstaterar i sitt utlåtande att vattenramdirektivet inte skulle ge möjlighet till ökad eller flexibel produktion och näringsbelastning, om vattendragets ekologiska status är sämre än god. Av rättspraxisen vid Europeiska unionens domstols framgår att även om projektet endast skulle orsaka en tillfällig försämring av statusen, kan tillstånd för projektet endast fås om förutsättningarna i artikel 4.7 i vattenramdirektivet uppfylls.

Slutsats:

Ändringssökanden konstaterar som sin ståndpunkt att förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd inte uppfylls, eftersom tillstånd för extra fosforutsläpp under dessa förhållanden kan leda till att status för växtplankton försämras från måttlig till otillfredsställande. I ljuset av rättspraxis utgör skyldigheterna i vattenramdirektivet ett hinder för beviljande av miljötillstånd. Ändringssökanden konstaterar också som sin ståndpunkt att förutsättningarna för beviljande av vattentillstånd inte heller uppfylls på grund av skyldigheterna i vattenramdirektivet. Ändringssökanden konstaterar också som sin ståndpunkt att tillståndsbeslutet inte grundar sig på tillräckliga utredningar och konsekvensbedömningar. Ändringssökanden konstaterar också som sin ståndpunkt att tillståndsbeslutet bryter mot artikel 5 i Helsingforskonventionen. Ändringssökanden konstaterar vidare som sin ståndpunkt att det strider mot jämlikhetsprincipen i förhållande till standarden för andra branscher att projektet tillåts utan rening av fosforutsläppen.

*Jag intygar att översättningen överensstämmer med det dokument som jag fått
Reso den 7 april 2026*

*Auktoriserad translator
(Lag 1231/2007 och förordning 1232/2007)*

